

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΗΠΕ

ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ, ΒΙΩΣΙΜΟ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΟ
ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΥΠΟ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	7
Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ	19
Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	35
ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ	47
ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	57
ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΩΝ ΤΥΠΟΥ	63

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο ΣΗΠΕ είναι ο συλλογικός φορέας εκπροσώπησης των σοβαρών και έγκυρων ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων της χώρας, ανεξαρτήτως μεγέθους.

Εκφράζει και εκπροσωπεί τις επιχειρήσεις έκδοσης ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων που αποτελούν τον ιστορικό και διαχρονικό βραχίονα της ενημέρωσης των πολιτών της περιφέρειας.

Ο ΣΗΠΕ δεν αντιλαμβάνεται το ρόλο του ως ένα συνδικαλιστικό σωματείο κλασικού τύπου που εκπροσωπεί στενά συντεχνιακά συμφέροντα και απλώς υποβάλει διάφορα αιτήματα. Επιθυμεί με τη δράση του να καταξιωθεί πρωτίστως ως ένας φερέγγυος και αξιόπιστος θεσμικός συνομιλητής της Πολιτείας για όλα τα θέματα που αφορούν και ενδιαφέρουν τον κλάδο που εκπροσωπεί.

Για να το επιτύχει αυτό γνωρίζει πως υπάρχει μόνο ένας δρόμος: Η σοβαρή και υπεύθυνη στάση απέναντι στα προβλήματα και τις απαιτήσεις της εποχής.

Αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει και απαιτεί την έγκυρη, πλήρη και αναλυτική τεκμηρίωση κάθε αιτήματος και την υποβολή συγκεκριμένων, μελετημένων, ρεαλιστικών και εφαρμόσιμων λύσεων για τα προβλήματα του ημερήσιου περιφερειακού τύπου με το βλέμμα στραμμένο στο μέλλον και με στόχο έναν νέο, σύγχρονο, βιώσιμο, ανεξάρτητο και αυτοδύναμο περιφερειακό τύπο.

Αυτό το σκοπό υπηρετεί η δέσμη των Θέσεων και Προτάσεων που ακολουθεί.

Είναι η συμβολή του ΣΗΠΕ στον δημόσιο διάλογο που πρέπει να ανοίξει για τον περιφερειακό τύπο της νέας εποχής και απευθύνεται προς όλους όσους έχουν θεσμική υποχρέωση και ευθύνη ή ακόμη και απλό ενδιαφέρον να συμμετάσχουν σε αυτόν.

Έχει επίσης και έναν ακόμη στόχο: Να κάνει ξεκάθαρο και απολύτως διαυγές το τοπίο, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις απόψεις του κλάδου, έτσι ώστε κανείς από όσους έχουν την ευθύνη των αποφάσεων να μην μπορεί να επικαλεστεί άγνοια ή έλλειψη ενημέρωσης.

Ο έχων ώτα ακούειν, ακουέτω....

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Το παρόν κείμενο των θέσεων παρατίθεται όπως ψηφίστηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΣΗΠΕ στις 15 Οκτωβρίου 2022.

Έκτοτε όμως υπήρξαν σημαντικές νομοθετικές, διοικητικές κ.λπ. αλλαγές που δημιούργησαν νέα δεδομένα που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Οι κυριότερες από αυτές είναι οι εξής:

Ο ν5005/22 επέφερε σημαντικές αλλαγές οι οποίες αναφέρονται σε τρία επιμέρους Κεφάλαια των ΘΕΣΕΩΝ: Στην Οριοθέτηση του κλάδου και τα Μητρώα Έντυπου και Ηλεκτρονικού Τύπου, στην Κρατική Διαφήμιση και στις Κρατικές Δημοσιεύσεις.

Ομοίως ο ν4996/22 με τον οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η κοινοτική Οδηγία ΕΕ 2019/790, επέφερε σημαντικές διαφοροποιήσεις και στο ζήτημα των Πνευματικών Δικαιωμάτων των εκδοτών.

Σημαντικές αλλαγές επίσης σημειώθηκαν στο ζήτημα των οικονομικών ενισχύσεων (και) του περιφερειακού τύπου με τη θεσμοθέτηση του «Προγράμματος ενίσχυσης επιχειρήσεων περιφερειακού και τοπικού τύπου» με βάση την ΚΥΑ Ε/299/21-4-23 (ΦΕΚ 2674 Β/21-4-23) και την θεσμοθέτηση του προγράμματος «Ψηφιακά εργαλεία - Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων του κλάδου έκδοσης περιφερειακού τύπου» με το άρθρο 84 του Ν5043/23.

Σημαντική εξέλιξη ήταν και η νέα διετής παράταση των κρατικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο που ψηφίστηκε με τον νέο ν5079/23.

Επομένως στα Κεφάλαια αυτά χρειάστηκε να υπάρξει η αναγκαία επικαιροποίηση με βάση τις θέσεις του ΣΗΠΕ όπως διαμορφώθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο κατ' εξουσιοδότηση της Γενικής Συνέλευσης.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Η πολιτική αναγκαιότητα**
- **Το ιστορικό**
- **Οι βασικές προϋποθέσεις**
- **Οι συγκεκριμένες προτάσεις**
- **Οι πόροι**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Ιστορική αναγκαιότητα η ενίσχυση του έντυπου τύπου της Περιφέρειας

Όλα τα Περιφερειακά ΜΜΕ της χώρας, όλων των κατηγοριών, βρίσκονται αντιμέτωπα με μια πρωτοφανή σε έκταση και σε χρονική διάρκεια οικονομική κρίση. Τα περισσότερα προβλήματα χωρίς αμφιβολία αντιμετωπίζει για μια σειρά λόγους, ο ιστορικός και διαχρονικός βραχίονας των περιφερειακών Μέσων Ενημέρωσης, οι ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες.

Ο έντυπος περιφερειακός τύπος της χώρας βιώνει τη χειρότερη οικονομική κρίση της σύγχρονης ιστορίας του καθώς οι συνέπειες του πολέμου στην Ουκρανία ήρθαν να σαρώσουν ακόμη και τα ερείπια που είχαν αφήσει πίσω τους η πανδημία και η δεκαετής οικονομική κρίση!

Όλες οι πηγές εσόδων έχουν κυριολεκτικά καταρρεύσει. Οι πωλήσεις φύλλων και οι συνδρομές έχουν μειωθεί δραματικά ενώ, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στα εθνικής εμβέλειας ΜΜΕ, η μικρή τοπική διαφήμιση, ο αποκλειστικός πελάτης των περιφερειακών ΜΜΕ, έχει συρρικνωθεί μέχρις εξαφανίσεως!

Και σαν να μην έφταναν αυτά, τα τελευταία χρόνια έχουν αρθεί όλες οι υφιστάμενες πρόνοιες που για δεκαετίες ολόκληρες βοηθούσαν τον περιφερειακό τύπο να ανασάνει (επιδότηση ασφαλιστικών εισφορών, ατέλειες, επιδότηση διανομής κλπ) ενώ την ίδια στιγμή προστέθηκαν και νέα βάρη όπως το γνωστό χαράτσι του 2% υπέρ του ΕΔΟΕΑΠ!

Και όλα αυτά φυσικά υπό το βάρος της γνωστής υπαρξιακής κρίσης που αντιμετωπίζει ο έντυπος τύπος σε όλες σχεδόν τις χώρες.

Όλα αυτά είναι ασφαλώς σε γνώση της Πολιτείας και του πολιτικού συστήματος γενικότερα, γι' αυτό και τα τελευταία χρόνια έχει γίνει κοινή συνείδηση η επιτακτική ανάγκη λήψης μέτρων από την Πολιτεία για την ανακούφιση και την ενίσχυση του έντυπου περιφερειακού τύπου της χώρας.

Θεωρούμε ότι το κορυφαίο σημασία αυτό ζήτημα βρίσκεται σε πλήρη εκκρεμότητα καθώς είναι γνωστές οι περιπέτειες των τελευταίων παρεμβάσεων, οι ακυρώσεις και επαναλήψεις Υπουργικών Αποφάσεων κλπ.

Ο ημερήσιος περιφερειακός τύπος είναι η φωνή της ελληνικής Περιφέρειας, η φωνή των πολιτών της «εκτός των τειχών» Ελλάδας. Και αυτή η φωνή δεν πρέπει να σιγήσει!

Είναι ιστορική εθνική και δημοκρατική αναγκαιότητα!

B. Το ιστορικό

Τον Μάιο του 2019 (ΚΥΑ 78/6-5-19) με το σκεπτικό ότι «είναι απαραίτητη η στήριξη και ανάπτυξη των περιφερειακών και τοπικών εφημερίδων που αποτελούν πυλώνα της δημοκρατίας, της πολυφωνίας, του πολιτισμού και της ποιότητας του δημόσιου διαλόγου» καταρτίστηκε ειδικό πρόγραμμα για την οικονομική ενίσχυση των επιχειρήσεων έκδοσης ημερήσιων και εβδομαδιαίων περιφερειακών εφημερίδων, συνολικού ύψους 16.000.000 ευρώ (4.000.000 ετησίως για 4 χρόνια).

Παράλληλα έτρεχε και αντίστοιχο πρόγραμμα ενίσχυσης των εφημερίδων πανελλήνιας κυκλοφορίας το οποίο ως συνήθως υλοποιήθηκε νωρίτερα από αυτό των περιφερειακών. Όμως επειδή αυτή η υλοποίηση ήταν άκρως προβληματική έως σκανδαλώδης, με την ενίσχυση ουσιαστικά ανύπαρκτων ή λαθρόβιων ή ακόμη και μισαλλόδοξων και ρατσιστικών εντύπων, το πρόγραμμα ανακλήθηκε τον Δεκέμβριο του 2019 χωρίς μέχρι σήμερα να έχει επαναδραστηριοποιηθεί.

Αυτό συμπαρέσυρε και το αντίστοιχο πρόγραμμα για τις περιφερειακές εφημερίδες που δεν εφαρμόστηκε ποτέ χωρίς να ληφθεί υπόψη ότι στην Περιφέρεια δεν υφίστανται οι λόγοι που επέβαλλαν την αναστολή ή την ακύρωση του Προγράμματος για τις πανελλαδικές εφημερίδες. Στην Περιφέρεια τέτοια φαινόμενα δεν ευδοκιμούν κι αν υπάρχουν είναι εντελώς περιθωριακά!

Η επόμενη σημαντική εξέλιξη ήταν τον Φεβρουάριο του 2021 όταν με τον Ν4779/21, ως «πρόγραμμα ενίσχυσης» θεωρήθηκε η κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των οφειλών των ΜΜΕ από το 2% υπέρ ΕΔΟΕΑΠ για τα έτη 2017-2021! Μάλιστα με την ίδια διάταξη το πρόγραμμα ενίσχυσης που ως τότε αναφερόταν αποκλειστικά στον ημερήσιο και εβδομαδιαίο έντυπο τύπο, επεκτάθηκε και στην περιφερειακή τηλεόραση, τα ραδιόφωνα και τον περιοδικό τύπο. Αργότερα το ύψος του προγράμματος αυτού καθορίστηκε στα 20.000.000 και μετέπειτα η κάλυψη των οφειλών επεκτάθηκε και για τα έτη 2021 και 2022. Δηλαδή αυτή τη στιγμή δημιουργείται ήδη μια νέα γενιά οφειλών και προκύπτει ήδη η ανάγκη επέκτασης της κάλυψης και για το τρέχον έτος και... πάει λέγοντας!

Το πρόγραμμα αυτό βαφτίστηκε από την Πολιτεία «πρόγραμμα οικονομικής στήριξης των επιχειρήσεων έκδοσης εφημερίδων τύπου» (παρότι αφορά και τις άλλες κατηγορίες ΜΜΕ) και συνδέθηκε μάλιστα ευθέως με το σχετικό νόμο και τις ΚΥΑ που αφορούν ακριβώς το (αναγκαίο) Πρόγραμμα ενίσχυσης των εφημερίδων!

Ουδέν ανακριβέστερον! Πρόκειται για «Πρόγραμμα ενίσχυσης του ΕΔΟΕΑΠ» και μόνον, καθώς καλύπτει μια οφειλή των ΜΜΕ προς τον ΕΔΟΕΑΠ (για ορισμένο χρόνο μάλιστα) που δεν θα έπρεπε καν και εξ αρχής να έχει επιβληθεί!

Επίσης με τον Ν4949/22, άρθρο 81, θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα «επιχορήγηση μεταφορικού κόστους και δημοσιογραφικού χάρτου των εκδοτικών επιχειρήσεων» που ίσχυσε για το 2022 και βοήθησε τις επιχειρήσεις περιφερειακού τύπου να αντιμετωπίσουν, έστω προσωρινά, τις υψηλές ανατιμήσεις που επέφερε (και συνεχίζει να επιφέρει) στο κόστος εκτύπωσης ο (συνεχιζόμενος) πόλεμος στην Ουκρανία.

Ακολούθησε τον Απρίλιο του 2023 η θεσμοθέτηση του «Προγράμματος Ενίσχυσης των επιχειρήσεων περιφερειακού και τοπικού τύπου» που βασίζεται στο άρθρο 84 του Ν4674/20, σε εκτέλεση του οποίου εξεδόθη η ΚΥΑ Ε/299/21-4-23 (ΦΕΚ 2674 Β/21-4-23) συνολικού ύψους 6.000.000 ευρώ με δικαιούχους ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιφερειακές εφημερίδες που θα ενταχθούν στο Μητρώο Έντυπου Τύπου και το σχετικό Υπομητρώο του Ν5005/22 με κριτήρια κατανομής τον Κύκλο Εργασιών και τις Ετήσιες Μονάδες Εργασίας. Από το πρόγραμμα αυτό εκταμιεύτηκαν τελικά 4.616.000 προς τις ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιφερειακές εφημερίδες (Υ.Α Ε/1146/13-11-23).

Συμπερασματικά ως ΣΗΠΕ θεωρούμε επομένως ότι το **Πρόγραμμα Σωτηρίας ουσιαστικά του έντυπου** (κυρίως) **τύπου εκκρεμεί** και η Πολιτεία πρέπει άμεσα να πράξει τα δέοντα!!

Γ. Οι βασικές προϋποθέσεις

Η άμεση εφαρμογή και υλοποίηση του ενός σύνθετου **Προγράμματος Οικονομικής Ενίσχυσης** του Έντυπου Περιφερειακού Τύπου, είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ.

Υπάρχουν όμως κάποιες βασικές προϋποθέσεις για να πιάσει τόπο αυτή η ενίσχυση και να έχει προστιθέμενη αξία για τον περιφερειακό ειδικά τύπο.

Η πρώτη είναι να είναι **ουσιαστική, πραγματική και στοχευμένη**. Να ενισχύσει πραγματικά και όχι θεωρητικά την οικονομική θέση των επιχειρήσεων για να βοηθήσει στην επιβίωσή τους. Και φυσικά να κατευθύνεται και να αφορά άμεσα και ευθέως στις επιχειρήσεις τύπου και όχι με το πρόσχημα της ενίσχυσης των εφημερίδων να ενισχύονται στην ουσία άλλοι φορείς.

Η δεύτερη είναι να έχει **μόνιμα και όχι πρόσκαιρα χαρακτηριστικά**. Να μην συνδεθεί με τη συγκυρία αλλά με την διαχρονική ανάγκη να βοηθηθεί ο έντυπος τύπος και ειδικά ο περιφερειακός για λόγους που υπερβαίνουν την συγκυρία και συνδέονται με ζητήματα δημοκρατίας, διαφάνειας, υπεράσπισης του πλουραλισμού και της πολυφωνίας ακόμη και με το εθνικό συμφέρον! Αυτό άλλωστε συμβαίνει στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη.

Η τρίτη είναι να έχει **όχι μόνο οικονομικά αλλά και θεσμικά χαρακτηριστικά** και να διακρίνεται επιτέλους από αναπτυξιακή αντί για επιδοματική και διανεμητική λογική, όπως συμβαίνει σχεδόν πάντα μέχρι σήμερα.

Η τέταρτη και σημαντικότερη είναι ότι τα μέτρα οικονομικής, ιδιαίτερα, ενίσχυσης **δεν θα πρέπει να είναι οριζόντια** στη βάση της πατροπαράδοτης λογικής «πάρτε όλοι από κάτι για να μη φωνάζετε»! Αυτή τη στιγμή η μόνη εύλογη, δίκαιη, αντικειμενική και αναπτυξιακή επιλογή είναι η **κατανομή της ενίσχυσης με βάση τον αριθμό των θέσεων εργασίας πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης!** Μόνο αυτή εγγυάται ότι το κρατικό χρήμα θα πιάσει πραγματικό τόπο, θα τονώσει την επιχειρηματική δράση σ' αυτόν το πολύπαθο χώρο, θα προστατεύσει και θα αυξήσει την απασχόληση, θα αξιοποιήσει παραγωγικά το όποιο δημόσιο χρήμα και θα οδηγήσει μέρος απ' αυτό πάλι στα δημόσια ταμεία, στις εφορίες και στα ασφαλιστικά ταμεία, αντί στις τσέπες διαφόρων επιτηδειών!

Δ. 10 Προτάσεις για τα αναγκαία και ουσιαστικά Μέτρα Ενίσχυσης

1. Πρόγραμμα έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης

Για τον ΣΗΠΕ το Πρόγραμμα Οικονομικής Ενίσχυσης αποτελεί το βασικότερο και ουσιαστικότερο μέτρο ενίσχυσης του έντυπου περιφερειακού τύπου! Είναι η απόλυτη προτεραιότητα για τον κλάδο καθώς μόνον έτσι θα αντιμετωπιστεί το οξύ πρόβλημα επιβίωσής του. Επαναλαμβάνουμε ότι το Πρόγραμμα εκκρεμεί ήδη από το 2019 και υπάρχουν ψηφισμένοι νόμοι αλλά και ΚΥΑ που επιβάλλουν την υλοποίησή του, που όμως μέχρι σήμερα δεν έχουν εφαρμοστεί. Δεν ζητάμε παρά την εφαρμογή ήδη ψηφισμένων διατάξεων και όχι την παράκαμψή τους με διάφορα ψευδώνυμα υποκατάστατα.

Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να έχει -κατά τη γνώμη του ΣΗΠΕ- τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

Ύψος και διάρκεια: Συνολικό ύψος 20.000.000 ευρώ κατανεμημένο σε βάθος 4ετίας (5.000.000 x 4 έτη)

Δικαιούχοι: Αποκλειστικά επιχειρήσεις ημερήσιου και εβδομαδιαίου περιφερειακού τύπου.

Προϋπόθεση: Η ένταξη στο Μητρώο Περιφερειακού Τύπου το οποίο πρέπει φυσικά να αναθεωρηθεί και να αυστηροποιηθεί. Ο ΣΗΠΕ καταθέτει πλήρη πρόταση γι' αυτό.

Κριτήριο κατανομής: Το σοβαρότερο σημείο. Η κατανομή της ενίσχυσης δεν πρέπει επ' ουδενί να είναι οριζόντια στη γνωστή λογική «από λίγα σε όλους» αλλά να είναι στοχευμένη. Το αποκλειστικό κριτήριο πρέπει να είναι **ο αριθμός των εργαζομένων κάθε επιχείρησης**, πλήρους απασχόλησης ή ημιαπασχόλησης με βάση τις Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ).

2. Πρόγραμμα ενίσχυσης επιχειρήσεων περιφερειακού και τοπικού τύπου (ΚΥΑ Ε/299/21-4-23 (ΦΕΚ 2674 Β/21-4-23)

Το πρόγραμμα αυτό κινείται γενικά σε θετική κατεύθυνση παρότι δεν ανταποκρίνεται πλήρως στα αιτήματα του κλάδου. Η υλοποίησή του στην πράξη κατέδειξε και τα όριά του και τα προβληματικά του σημεία που είναι τα εξής:

Πρώτον, μειώθηκε το ποσό της ενίσχυσης καθώς εκταμιεύτηκαν 4.616.000 αντί των προβλεπόμενων 6.000.000.

Δεύτερον, υπήρξε οριζόντια κατανομή αφού το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος της επιχορήγησης διατέθηκε αδιακρίτως σε όλους τους δικαιούχους (περί τις 200 ημερήσιες και εβδομαδιαίες εφημερίδες) και ελάχιστα απέμειναν να διατεθούν με τα αναπτυξιακά κριτήρια που η ίδια η ΚΥΑ προβλέπει (θέσεις εργασίας και κύκλος εργασιών).

Τρίτον, η όποια ενίσχυση ουσιαστικά «εξαερώθηκε» αφού σε αντίθεση με άλλα παρόμοια προγράμματα έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων που είναι αφορολόγητα και απαλλαγμένα κρατήσεων κ.λπ., εδώ σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις υπήρξαν κρατήσεις έναντι οφειλών προς το δημόσιο, τα ασφαλιστικά ταμεία κ.λπ., ακόμη και ρυθμισμένων ακόμη

και μη ληξιπρόθεσμων! Στην ίδια κατεύθυνση λειτούργησε και η ένταξη της επιχορήγησης στον κανόνα του de minimis-ήσσονος σημασίας.

3. Επιδότηση της διανομής των εφημερίδων και του κόστους εκτύπωσης (χαρτιού).

Οι ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες δεν είναι μόνο για την πρωτεύουσα του νομού! Πρέπει να φτάνουν και στις εσχαιές του, όπου η σημασία τους είναι ακόμη μεγαλύτερη ως φορέας πληροφόρησης, ενημέρωσης, διεκδίκησης αλλά και καλλιέργειας της περιφερειακής συνείδησης στους ακρίτες της περιφέρειας. Επίσης, λόγω των εξελίξεων με τον πόλεμο στην Ουκρανία εκτοξεύτηκαν στα ύψη οι τιμές προμήθειας του χάρτου και αναλόγως το κόστος εκτύπωσης.

Για τους λόγους αυτούς ήταν εξαιρετικά σημαντική για τον κλάδο μας η διάταξη του Ν4949/22 (άρθρο 81) με την οποία προβλέφθηκε η επιχορήγηση των περιφερειακών εφημερίδων τόσο για την αντιμετώπιση του κόστους διανομής και διακίνησης, όσο και του κόστους εκτύπωσης και του δημοσιογραφικού χαρτιού.

Βεβαίως το μέτρο αυτό είχε ετήσια ισχύ και αφορούσε **μόνο το 2022** και μάλιστα ούτε καν όλο το έτος αλλά 11μηνο! Στη λογική των όσων ήδη εκθέσαμε για την ανάγκη μονιμοποίησης των μέτρων ενίσχυσης, η πρόταση του ΣΗΠΕ είναι να επεκταθεί για μια τριετία (Ζετία) τουλάχιστον, η επιχορήγηση αυτή προκειμένου να ελαφρυνθούν οι προϋπολογισμοί των εκδοτικών επιχειρήσεων του κλάδου όσο τουλάχιστον διαρκούν οι συνέπειες της πολύ δυσμενούς συγκυρίας. Ως έτος αναφοράς για τον υπολογισμό του ύψους της επιχορήγησης θα πρέπει να θεωρηθεί το 2021 και οι δαπάνες που καταβλήθηκαν κατά το έτος αυτό για τη διακίνηση και για την εκτύπωση.

4. Χρηματοδότηση ψηφιοποίησης λειτουργιών και ανανέωσης εξοπλισμού

Ζούμε ήδη στην ψηφιακή εποχή. Οι επιχειρήσεις του περιφερειακού τύπου, λόγω και του αντικειμένου και της αποστολής τους, είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις που αυτή η εποχή επιβάλλει. Αυτό άλλωστε αποτελεί και κεντρική κυβερνητική επιλογή. Απαιτείται η τεχνολογική αναβάθμιση των υφιστάμενων υποδομών, η εισαγωγή νέων ψηφιακών λειτουργιών και διαδικασιών και ο συνδυασμός μεθόδων παραγωγής με σύγχρονη τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνιών. Κατηγορία με ξεχωριστή σημασία στο πλαίσιο αυτό είναι η **ψηφιοποίηση του αρχείου των περιφερειακών εφημερίδων** που αποτελεί από μόνο του μια ανεκτίμητη πηγή ιστορικής γνώσης, πληροφόρησης και πολιτισμού εθνικής σημασίας. Επίσης, εδώ και πολλά χρόνια λόγω της κρίσης, αλλά και του πλήρους αποκλεισμού από τον τραπεζικό δανεισμό, οι επιχειρήσεις τύπου της περιφέρειας δεν έχουν προχωρήσει στις αναγκαίες επενδύσεις για την ανανέωση του βασικού τους εξοπλισμού κυρίως ως προς το τεχνικό μέρος που είναι και απολύτως αναγκαίο για τη δουλειά τους (Η/Υ, εκτυπωτές, σκάνερ κλπ) αλλά και ως προς τον λοιπό ξενοδοχειακό εξοπλισμό. Είναι ανάγκη να υπάρξει ένα ειδικό πρόγραμμα χρηματοδότησης αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό, αφού αυτές οι δαπάνες δεν χρηματοδοτούνται ή δεν επιδοτούνται από κανένα άλλο υφιστάμενο πρόγραμμα.

Για τους λόγους αυτούς ο ΣΗΠΕ παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή και ενδιαφέρον τις κυβερνητικές εξαγγελίες και τη θεσμοθέτηση του Προγράμματος «Ψηφιακά εργαλεία –

Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων του Κλάδου Έκδοσης Περιφερειακού Τύπου» με το άρθρο 84 του Ν5043/23. Η υλοποίηση του προγράμματος όμως καθυστερεί και δεν υπάρχει επίσημη ενημέρωση για το αν και πότε θα ξεκινήσει.

5. Μείωση Φ.Π.Α.

Λόγω του ειδικού ρόλου και της αποστολής του έντυπου περιφερειακού τύπου όχι μόνο μπορεί να δικαιολογηθεί, αλλά επιβάλλεται η μείωση ή και ο μηδενισμός του Φ.Π.Α. επί των πωλήσεων, των λειτουργικών εξόδων (ενέργεια, χαρτί, έξοδα επικοινωνίας κλπ) και δαπανών ανανέωσης υποδομών.

6. Κίνητρα για διαφημίσεις

Μέτρο ουσιαστικής ενίσχυσης του έντυπου περιφερειακού τύπου μπορεί να αποτελέσει και η παροχή οικονομικών κινήτρων (π.χ. θεσμοθέτηση φορολογικών απαλλαγών) για επιχειρήσεις που διαφημίζονται στον έντυπο τύπο της Περιφέρειας, με επέκταση και μονιμοποίηση ήδη υφιστάμενων ρυθμίσεων στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των συνεπειών της πανδημίας.

7. Προώθηση φιλαναγνωσίας - συνδρομές

Μέτρο μακροπρόθεσμης ενίσχυσης του έντυπου τύπου που εφαρμόζεται σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη. Με κρατική πρωτοβουλία, εποπτεία και χρηματοδότηση μπορούν να καταρτιστούν προγράμματα φιλαναγνωσίας ειδικά για τις περιφερειακές εφημερίδες σε σχολεία, πανεπιστήμια, στρατιωτικές μονάδες. Φυσικά στο ίδιο πλαίσιο θα πρέπει να αρθούν όλα τα νομικά και γραφειοκρατικά εμπόδια που υφίστανται σήμερα για συνδρομές σε περιφερειακές εφημερίδες από δημόσιες αρχές και υπηρεσίες. Είναι αδιανόητο να μην μπορεί να εγγραφεί ως συνδρομητής ο χωρικός αντιπεριφερειάρχης π.χ. για της εφημερίδες της περιφερειακής ενότητας επειδή είναι συνδρομητής ο περιφερειάρχης ή άλλοι παρόμοιοι ακατανόητοι περιορισμοί.

8. Εκπαίδευση, επιμόρφωση, επαγγελματική πιστοποίηση

Οι σοβαρές επιχειρήσεις τύπου της ελληνικής περιφέρειας έχουν από καιρό συνειδητοποιήσει ότι οφείλουν να επενδύσουν σ' αυτό που θεωρείται το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα, δηλαδή στην ποιότητα, στην αξιοπιστία και στην πληρότητα του προϊόντος τους.

Για να γίνει αυτό είναι απολύτως αναγκαίο να υπάρχει υψηλής ποιότητας και άρτια εκπαιδευμένο, ιδιαίτερα στις νέες δεξιότητες, δημοσιογραφικό και τεχνικό προσωπικό. Η Πολιτεία οφείλει να εξετάσει κάθε δυνατότητα χρηματοδότησης και γενικότερα υποστήριξης ειδικών προγραμμάτων επιμόρφωσης του προσωπικού των ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων, ιδιαίτερα στις νέες τεχνολογίες.

Αυτή η μόνιμη και επιμελημένη διαδικασία συνεχούς επιμόρφωσης θα πρέπει με τη σειρά της να οδηγήσει στην καθιέρωση μιας διαδικασίας επαγγελματικής πιστοποίησης της δημοσιογραφικής ιδιότητας που αποτελεί θεσμική υποχρέωση της Πολιτείας.

Και επειδή πολύ έχει ταλαιπωρηθεί ο κλάδος από τυχάρπαστους και αεριτζήδες «εκδότες» που απασχολούν «δημοσιογράφους» με μαύρη, κακοπληρωμένη και ανασφάλιστη εργασία προτείνουμε τη θέσπιση **Μητρώου Επαγγελματιών Δημοσιογράφων** με αυστηρά και ελεγχόμενα κριτήρια ένταξης η οποία με τη σειρά της θα αποτελεί και απαραίτητη προϋπόθεση για εργασία σε οποιοδήποτε περιφερειακό ΜΜΕ ώστε να ελέγχονται ανά πάσα στιγμή οι όροι εργασίας και αμοιβής, η ασφαλιστική κάλυψη κλπ.

9. Νέες πηγές χρηματοδότησης. Αξιοποίηση Ταμείου Ανάκαμψης.

Με το δεδομένο ότι η στρόφιγγα του τραπεζικού δανεισμού είναι και μάλλον θα παραμείνει για καιρό ακόμη κλειστή, οι επιχειρήσεις περιφερειακού τύπου που θέλουν όχι μόνο να διατηρήσουν τη θέση τους στην αγορά, αλλά και να εκσυγχρονιστούν και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, οφείλουν να αναζητήσουν και να αξιοποιήσουν κάθε επενδυτική και χρηματοδοτική δυνατότητα και ευκαιρία που τυχόν παρουσιάζεται.

Η σημαντικότερη σήμερα αλλά και για τα επόμενα χρόνια χρηματοδοτική ευκαιρία είναι ασφαλώς το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Και αυτό όχι μόνο λόγω του πρωτοφανούς ύψους του αλλά και λόγω του σύντομου χρόνου υλοποίησης καθώς όπως είναι γνωστό το Ταμείο πρέπει να ολοκληρώσει όλα τα έργα και τις επενδύσεις μέχρι τέλους του 2026.

Οι επιχειρήσεις έντυπου τύπου της περιφέρειας εμπλέκονται με διάφορους τρόπους με το Ταμείο Ανάκαμψης:

Πρώτον ως αυτόνομες επιχειρήσεις που πρέπει να αξιοποιήσουν κάθε προσφερόμενη δυνατότητα ενίσχυσης, απευθείας χρηματοδότησης ή δανεισμού.

Έπειτα στο πλαίσιο συμπράξεων ή συγχωνεύσεων που από τη μια αποτελεί μια ενδεικνυόμενη προοπτική για τις επιχειρήσεις που εκδίδουν ημερήσιες εφημερίδες στην περιφέρεια και από την άλλη είναι μια από τις κυριότερες προτεραιότητες του Ταμείου Ανάκαμψης. Η Πολιτεία ακόμη και εκτός των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης θα πρέπει να ενθαρρύνει με κάθε τρόπο τέτοιες πρακτικές με παροχή ισχυρών κινήτρων όπως η εγγύηση του Δημοσίου για τραπεζικό δανεισμό, η μείωση του ΦΠΑ κατά 50%, η στήριξη για τη δημιουργία δικτύων διανομής των εφημερίδων π.χ. με επιδότηση του 30% του κόστους εργασίας και με την προϋπόθεση της δημιουργίας νέων θέσεων απασχόλησης, η μη απώλεια των δικαιωμάτων κρατικών δημοσιεύσεων κλπ.

Υπάρχει ακόμη και το ζήτημα της προβολής και επικοινωνιακής στήριξης των δράσεων του Ταμείου. Οι σχετικές δαπάνες είναι υψηλές και θεωρούμε αδιανόητο να μονοπωληθούν για μια ακόμη φορά από τα πανελλαδικά ΜΜΕ και μάλιστα για ένα θέμα που αφορά την ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας. Η Πολιτεία οφείλει να εγγυηθεί την προοπτική αυτή ουσιαστικά δηλαδή την εφαρμογή του νόμου που επιβάλλει την κατανομή του 30% της σχετικής δαπάνης στα περιφερειακά ΜΜΕ.

Σε κάθε περίπτωση οι ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες και οι επιχειρήσεις που τις εκδίδουν δεν μπορεί και δεν πρέπει να μείνουν εκτός της μεγάλης αυτής υπόθεσης. Και αυτό είναι ένα ζήτημα που αφορά και τις ίδιες που πρέπει να κινηθούν συντεταγμένα προς αυτή την

κατεύθυνση αλλά και την Πολιτεία που πρέπει να βρει τρόπο να εντάξει και τον κλάδο μας στις πρόνοιες του Ταμείου.

10. Τρεις ξεχωριστές περιπτώσεις

Εκτός των Μέτρων Ενίσχυσης που ήδη προτάθηκαν, υπάρχουν και τρεις ακόμη βασικοί τομείς κρατικής δραστηριότητας που αφορούν κυβερνητικές αποφάσεις και ενέργειες που πέραν της αυτόνομης λειτουργίας και σημασίας τους συνιστούν άμεσες ή έμμεσες μορφές ενίσχυσης (ή επιβάρυνσης) του περιφερειακού τύπου. Αυτές είναι **το ασφαλιστικό καθεστώς, οι υποχρεωτικές κρατικές δημοσιεύσεις και η κρατική διαφήμιση στον περιφερειακό τύπο.**

Και οι τρεις αυτές κατηγορίες λόγω του ειδικού αλλά και μεγάλου ενδιαφέροντος που παρουσιάζουν για τον κλάδο εξετάζονται ξεχωριστά.

E. Οι πόροι για την υλοποίηση των προτάσεων

Φυσικά υφίσταται πάντα το βασικό ζήτημα της εξεύρεσης των αναγκαίων πόρων για τη χρηματοδότηση ενός τέτοιου σημαντικού προγράμματος για την ενίσχυση του έντυπου περιφερειακού τύπου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η βασική πηγή θα πρέπει να είναι η **κρατική επιχορήγηση**. Εφόσον μιλάμε για έκτακτες συνθήκες εννοούμε ουσιαστικά τη **διάσωση** του έντυπου περιφερειακού τύπου της χώρας και αυτή δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη γενναία και αποφασιστική παρέμβαση της Πολιτείας. Δεν επιθυμούμε να μπούμε σε ανώφελες συγκρίσεις ούτε σε διαδικασίες κοινωνικού αυτοματισμού, αλλά σε κάθε περίπτωση δεν μπορούμε να αγνοήσουμε το γεγονός ότι στα πανελλαδικής εμβέλειας ΜΜΕ (έντυπα και ηλεκτρονικά), που δεν έχουν μάλιστα τις ανάγκες που έχει ο περιφερειακός τύπος, έχει παρασχεθεί και συνεχίζει να δίνεται πληθωρική και αφειδώλευτη κρατική ενίσχυση. Ένα μικρό μέρος αυτών των χρημάτων θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει άνετα τις προτάσεις που καταθέτουμε, κάποιες εκ των οποίων αποτελούν άλλωστε και κυβερνητικές εκκρεμότητες και δεσμεύσεις.

Φυσικά, μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλες πηγές. Μια καλή ιδέα θα ήταν για παράδειγμα η αξιοποίηση του υφιστάμενου Ειδικού Φόρου Τηλεόρασης 5% επί των διαφημίσεων που βαρύνει σήμερα τα εθνικής εμβέλειας κανάλια. Θα μπορούσε η Πολιτεία να προχωρήσει στη μείωση του Φόρου αυτού π.χ. στο 3% και να διαθέσει τα έσοδα αυτά για την χρηματοδότηση του προγράμματος ενίσχυσης του περιφερειακού τύπου. Πρόκειται για λύση win-win καθώς η Πολιτεία δεν θα στερηθεί κάποιον σημαντικό δημοσιονομικό πόρο, ο έντυπος περιφερειακός τύπος θα διασωθεί και τα εθνικά κανάλια θα βγουν και κερδισμένα από την ελάφρυνση. Ταυτόχρονα αυτή θα είναι και μια μορφή δικαιοσύνης και ελάχιστης «ανταπόδοσης» αν ληφθεί υπόψη ο πολύχρονος αθέμιτος ανταγωνισμός των εθνικής εμβέλειας ΜΜΕ προς τα περιφερειακά που αντί να μειωθεί αυξήθηκε τρομακτικά την περίοδο της πανδημίας!

Στο ίδιο «Ταμείο Ενίσχυσης του Περιφερειακού Τύπου» θα μπορούσαν να ενταχθούν και άλλες πηγές χρηματοδότησης όπως π.χ. τα δικαιώματα των εκδοτών τύπου από τα πνευματικά δικαιώματα.

Οι προτάσεις που καταθέτουμε βασίζονται στην εμπειρία και τα βιώματα των εκδοτών των ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων, κάποιες από τις οποίες υπερβαίνουν και το έναν αιώνα ζωής και δράσης!

Μπορούν φυσικά να εφαρμοστούν και μερικώς ή αποσπασματικά. Επειδή όμως συνθέτουν ένα **ολοκληρωμένο πρόγραμμα διάσωσης του έντυπου περιφερειακού τύπου** και με αυτή τη λογική καταρτίστηκαν, η συνολική και ενιαία εφαρμογή τους ως «πακέτο» θα είχε σίγουρα πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα.

Αν αυτό γίνει θα πρόκειται για μια ιστορικής σημασίας παρέμβαση καθώς θα είναι η πρώτη φορά που θα φύγουμε από τα καλά λόγια και τις φιλοφρονήσεις για τη σημασία του περιφερειακού τύπου και θα περάσουμε σε άμεσες και ουσιαστικές δράσεις και ενέργειες υποστήριξης ώστε αυτός να συνεχίσει να ζει και να εκπληρώνει τον ιστορικό και εθνικό του ρόλο!

Η ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗΤΡΩΟ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

- **Η αναγκαιότητα της οριοθέτησης**
- **Τα Μητρώα του Ν5005/22 και οι θέσεις του ΣΗΠΕ**
- **Η εμπειρία από την εφαρμογή στην πράξη του Ν5005/22**
- **Η αναλυτική Πρόταση για ένα νέο, σύγχρονο και λειτουργικό Μητρώο**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Η αναγκαιότητα της οριοθέτησης του κλάδου

Το αίτημα της σαφούς και ουσιαστικής οριοθέτησης του χώρου του ημερήσιου περιφερειακού τύπου είναι από καιρό ληξιπρόθεσμο. Αν μιλάμε για σχέσεις με το κράτος, απορρόφηση κρατικού χρήματος, κρατικές ενισχύσεις κλπ, δεν μπορούμε να αποφύγουμε το ερώτημα **για ποιες ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες μιλάμε**. Πρέπει κάποια στιγμή να γίνει μια σοβαρή συζήτηση για τα κριτήρια που πρέπει να πληροί μια ημερήσια περιφερειακή εφημερίδα για να λογίζεται θεσμικά ως τέτοια. Αυτό το ερώτημα δεν έχει μέχρι σήμερα επαρκώς απαντηθεί με την έννοια ότι ποτέ δεν έχει επιχειρηθεί μια ουσιαστική και επιστημονικά τεκμηριωμένη καταγραφή των περιφερειακών εφημερίδων (ημερήσιων και εβδομαδιαίων) όχι ως παρακολούθημα άλλων διατάξεων όπως συνέβη με τις Υπουργικές Αποφάσεις του Ν3548/07 ή το Μητρώο που τις αντικατέστησε αλλά ως αυτόνομος μηχανισμός, θεσμικά κατοχυρωμένος που θα παράγει δικαιώματα και υποχρεώσεις και θα παρέχει μια σαφή εικόνα για το status, τις δυνατότητες και τα δεδομένα των περιφερειακών εφημερίδων.

Οριοθέτηση βέβαια δεν σημαίνει δημιουργία «κλειστού επαγγέλματος» που άλλωστε απαγορεύεται συνταγματικά. Ο οποιοσδήποτε μπορεί να εκδώσει μια περιφερειακή εφημερίδα, αλλά τίποτα δεν επιβάλλει αυτή η δραστηριότητα να τεθεί υπό αυτόματη κρατική προστασία! Η οποιαδήποτε οικονομική σχέση με το κράτος από άποψη δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, άμεση ή έμμεση, πρέπει να αφορά μόνο εκείνες τις εκδοτικές επιχειρήσεις που θα πληρούν ένα σύνολο αυστηρών κριτηρίων, όπως θα τα θέσει η Πολιτεία. Μόνον έτσι θα γίνει ο αναγκαίος διαχωρισμός ανάμεσα σ' εκείνους που επιχειρούν με διαφάνεια, πολλά οικονομικά βάρη και μεγάλα οικονομικά ρίσκα και στους διάφορους λαθρόβιους αετονύχηδες που επιβιώνουν απομυζώντας το εν ανεπαρκεία κρατικό χρήμα.

B. Τα Μητρώα του Ν5005/22 και οι θέσεις του ΣΗΠΕ

Ένα βασικό ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι πόσα και ποια Μητρώα ΜΜΕ πρέπει να δημιουργηθούν.

Σήμερα τουλάχιστον όσο αφορά τα περιφερειακά ΜΜΕ, διαθέτουμε επισήμως δύο Μητρώα τα οποία θεσμοθετήθηκαν με τον πρόσφατο Ν5005/22:

Το **Μητρώο Έντυπου Τύπου (Μ.Ε.Τ)** στο οποίο περιλαμβάνεται το **Υπομητρώο Περιφερειακού και Τοπικού Τύπου** και το **Μητρώο ηλεκτρονικού Τύπου (Μ.Η.Τ)**.

Στο πρώτο περιλαμβάνονται εφημερίδες αλλά και περιοδικά πέραν του τριμήνου υπό την προϋπόθεση ότι εκδίδονται και κυκλοφορούν δύο τουλάχιστον φορές ετησίως και στο δεύτερο περιλαμβάνονται ιστοσελίδες, ιστολόγια και ιστότοποι ενημερωτικού κατά βάση περιεχομένου.

Για τον ΣΗΠΕ το νομοθέτημα αυτό είναι δυστυχώς μια ακόμη μεγάλη χαμένη ευκαιρία για τον περιφερειακό τύπο της χώρας, πολύ περισσότερο μάλιστα που η αρχική μορφή του νομοσχεδίου είχε δημιουργήσει πολλές και καλές ελπίδες ότι η Πολιτεία έχει επιτέλους συνειδητοποιήσει τις παθογένειες του όλου συστήματος (ακριβώς αυτές που επέβαλλαν την αλλαγή του περιεχομένου

του νομοσχεδίου) και είχε αποφασίσει να βάλει πραγματική και όχι επιδερμική και πλαστή τάξη στη θεσμική αταξία που επικρατεί στο χώρο!

Όσον αφορά τα **Μητρώα Έντυπου και Ηλεκτρονικού Τύπου** που αποτελεί και το βασικό περιεχόμενο του νέου Νόμου, ειλικρινά δημιουργεί εύλογες απορίες η επανάληψη σχεδόν αυτούσιων των ρυθμίσεων του Ν3548/07 ως προϋποθέσεων ένταξης των περιφερειακών εφημερίδων σε αυτά. Αν ο νόμος εκείνος ήταν επαρκής γιατί χρειαζόμαστε νέον και αν δεν ήταν γιατί τον αντιγράφουμε; Όπως πολλές φορές επεσήμανε ο ΣΗΠΕ κατά τη σχετική συζήτηση του επίμαχου νομοσχεδίου, το νομοθέτημα αυτό είναι και **περιττό** αφού τις προϋποθέσεις αυτές θα τις καλύπτουν μετά βεβαιότητας οι πάντες (όπως και πράγματι συνέβη) αλλά και **επιζήμιο** για τα συμφέροντα των υγιών επιχειρήσεων του κλάδου αφού παραβιάζει τους βασικούς νόμους της αγοράς και νοθεύει τον υγιή ανταγωνισμό. Αν και οι σοβαρές και υγιείς επιχειρήσεις του περιφερειακού τύπου και οι διάφοροι ευκαιριακοί «εκδότες» χωρίς δημοσιογράφους, χωρίς εργαζόμενους και χωρίς πραγματικές πωλήσεις αντιμετωπίζονται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο από την Πολιτεία και απολαμβάνουν τα ίδια ακριβώς δικαιώματα, τότε ποιος ο λόγος και ποιο το κίνητρο για επενδύσεις, για διατήρηση θέσεων εργασίας και για ανάπτυξη;

Ακούσαμε πολλές φορές στη Βουλή για «μικρές εφημερίδες της περιφέρειας» που πρέπει να διασωθούν χάριν της πολυφωνίας, του πλουραλισμού και εν τέλει της δημοκρατίας. Είναι ακριβώς αυτά τα αγαθά που βλάπτονται και παραβιάζονται από την διατήρηση στη ζωή με τεχνητό τρόπο, δηλαδή με κρατικό χρήμα, όσων δεν μπορούν να επιβιώσουν από την αγορά! Γιατί η διαπλοκή, η αδιαφάνεια και η εξάρτηση δημιουργούνται και αναπαράγονται μέσα σε αυτές ακριβώς τις συνθήκες.

Αναλυτικά οι θέσεις του ΣΗΠΕ για το Ν5005/22

Τοποθέτηση επί της αρχής:

Το νέο Νομοθέτημα με τη μορφή που τελικά έλαβε, είναι όχι **μόνο περιττό και αχρείαστο αλλά και επιζήμιο και βλαπτικό** για τα συμφέροντα των σοβαρών και υγιών επιχειρήσεων τύπου της Περιφέρειας και την προοπτική του έντυπου περιφερειακού τύπου.

Είναι περιττό διότι πολύ απλά δεν ανταποκρίνεται στον βασικό σκοπό που υποτίθεται ότι επέβαλε την υιοθέτησή του δηλαδή να μπει επιτέλους θεσμική τάξη στο εντελώς αρρυθμιστο πεδίο του έντυπου τύπου και ειδικά του περιφερειακού, να χωρίσει «η ήρα από το σιτάρι» και να τεθούν κανόνες και προϋποθέσεις όσον αφορά την κατανομή του δημοσίου χρήματος στις επιχειρήσεις τύπου με όποια μορφή κι αν αυτό διατίθεται (κρατικές καταχωρίσεις, κρατική διαφήμιση, προγράμματα ενίσχυσης κλπ). Μόνον έτσι υπηρετείται άλλωστε η διαφάνεια για την οποία κάνει λόγο ο τίτλος του νέου νόμου. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να καταλάβει ότι είναι **εντελώς περιττός** ένας Νόμος που ορίζει υποτίθεται προϋποθέσεις τις οποίες όμως πληρούν, σχεδόν εξ ορισμού, ΟΛΟΙ οι ενδιαφερόμενοι καθώς αυτές οι προϋποθέσεις βρίσκονται στο χαμηλότερο δυνατό σημείο! Μάλιστα αυτό ακριβώς περιγράφεται ανερυθρίαστα στην ίδια την Εισηγητική Έκθεση του Νομοσχεδίου, όπου αναφέρεται επί λέξει ότι «Ως προς τις προϋποθέσεις το σχέδιο νόμου περιορίζεται σε ελάχιστα όρια και αναφέρεται σε ισχύοντες από μακρού κανόνες, προσαρμοσμένους στα σύγχρονα δεδομένα».

Γιατί άραγε συζητούμε ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη θεσμική εκκαθάριση του τοπίου των περιφερειακών ΜΜΕ; Απλούστατα γιατί τα προϋπάρχοντα Μητρώα τόσο του Ν4487/17 για τον περιφερειακό και τοπικό τύπο όσο και του Ν4339/15 για τα διαδικτυακά ενημερωτικά μέσα δεν εκπλήρωσαν αυτή την αποστολή αφού ήταν στην ουσία «αφύλακτη διάβαση». Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις 105 υπάρχουσες σήμερα ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες είναι ενταγμένες στο σχετικό Μητρώο του Ν4487/17, οι 103! Αν πρόκειται να επαναληφθεί το φαινόμενο αυτό, όπως μετά βεβαιότητας θα συμβεί και με το νέο νόμο, τότε δεν υπάρχει λόγος να φτιάχνουμε νόμους, να θεσπίζουμε διαδικασίες και να απασχολούμε υπηρεσίες: θα αρκούσε μια διάταξη ότι όλες οι εφημερίδες που κυκλοφορούν εντάσσονται στο Μητρώο! Για όποιον αμφιβάλλει και έχει μια στοιχειώδη επαφή με το χώρο του περιφερειακού τύπου, αρκεί μια ματιά στο ποιοι είναι αυτοί που ξεσηκώθηκαν και επέβαλαν ουσιαστικά την πλήρη αλλαγή του Σχεδίου Νόμου αφού άλλο Ν/Σ παρουσιάστηκε στη διαβούλευση και εντελώς άλλο κατατέθηκε στη Βουλή, εννοείται ως προς το ουσιαστικό του μέρος δηλαδή τις προϋποθέσεις ένταξης στο Μητρώο Έντυπου Περιφερειακού Τύπου. **Είναι ακριβώς εκείνοι που οποιοδήποτε σοβαρό Ν/Σ θα απέκλειε από το Μητρώο!!**

Αν το νέο νομοθέτημα ήταν μόνο περιττό το πρόβλημα δεν θα ήταν μεγάλο. Δυστυχώς είναι και άκρως **επιζήμιο και βλαπτικό** για τις επιχειρήσεις που εκπροσωπούν την υγιή επιχειρηματικότητα στον κλάδο. Και να γιατί: Το πιο θετικό χαρακτηριστικό του αρχικού Ν/Σ που είχε δοθεί σε διαβούλευση (πριν γίνει αγνώριστο από τις αλλαγές που ακολούθησαν) ήταν ότι με αυτό γινόταν μια πρώτη σοβαρή προσπάθεια να θεραπευτούν οι δύο βασικές ελλείψεις του παλιού Μητρώου δηλαδή η ανυπαρξία σοβαρών προϋποθέσεων ένταξης σε αυτό και η μη σύνδεσή του με τις δημόσιες πολιτικές στο χώρο του Περιφερειακού Τύπου. Όμως το δεύτερο αυτό χαρακτηριστικό, η σύνδεσή ουσιαστικά με την κατανομή του δημοσίου χρήματος, **από θετικό μετατρέπεται σε άκρως αρνητικό** αν δεν τηρηθεί το πρώτο δηλαδή η αυστηρότητα των προϋποθέσεων ένταξης. Γιατί αν ενταχθούν οι πάντες χωρίς ουσιαστικά κριτήρια και όλοι αυτοί μετέχουν στα όποια προνόμια που αυτή η ένταξη προσφέρει, δηλαδή στην κρατική διαφήμιση και στις διάφορες ενισχύσεις, επιδοτήσεις κλπ, είναι **φανερό ότι καταστρατηγείται κάθε έννοια υγιούς ανταγωνισμού και βλάπτονται ουσιαστικά τα συμφέροντα των υγιών και σοβαρών επιχειρήσεων του κλάδου!**

Δυστυχώς όπως είπαμε ο νόμος αυτός συνιστά **μια ακόμη μεγάλη χαμένη ευκαιρία για τον περιφερειακό τύπο της χώρας**. Και η απογοήτευση γίνεται ακόμη μεγαλύτερη από το γεγονός ότι η κυβερνητική αυτή πρωτοβουλία με τις αρχικές μορφές του Νομοσχεδίου, τόσο αυτής του Ιουνίου όσο και αυτής που δόθηκε σε διαβούλευση τον Σεπτέμβριο είχε γεννήσει πολλές και καλές ελπίδες ότι αυτή τη φορά θα γινόταν ένα γενναίο βήμα προόδου μακριά από τις αγκυλώσεις και τις παραλυτικές ισορροπίες του παρελθόντος που το μόνο που έχουν επιτύχει τόσα χρόνια είναι να συντηρούν και να αναπαράγουν ένα παρωχημένο και αντιαναπτυξιακό μοντέλο που καθλώνει τον κλάδο σε καταστάσεις εξάρτησης, διαπλοκής και εν τέλει αδιαφάνειας, στον αντίποδα ακριβώς των όσων υποτίθεται θέλει να προωθήσει το συζητούμενο νομοσχέδιο.

Δυστυχώς, επαναλαμβάνεται για μια ακόμη φορά το γνωστό σκηνικό όπου οι δυνάμεις της αδράνειας, της καθήλωσης και του «μη θίγετε τα κακώς κείμενα» επιβάλλουν τις θέσεις τους και

καθορίζουν τις επιλογές και τις αποφάσεις μιας άτολμης πολιτικής ηγεσίας που δεν αποφασίζει να συγκρουστεί με τις γνωστές παθογένειες και να δημιουργήσει ένα νέο θεσμικό τοπίο.

Για μας, τις σοβαρές, υγιείς και βιώσιμες με όρους αγοράς και όχι κρατικής εξάρτησης επιχειρήσεις του κλάδου, το αίτημα, ο αγώνας και η διεκδίκηση για έναν σύγχρονο, αυτοδύναμο και ανεξάρτητο περιφερειακό τύπο παραμένουν επίκαιρα και ζωντανά!

Ακόμη κι αν μια μάχη χάθηκε, ο πόλεμος θα συνεχιστεί. Και στο τέλος θα κερδηθεί!

Τοποθέτηση επί των επιμέρους ρυθμίσεων:

1. Το βασικό και ουσιώδες κριτήριο που τελικά ξεχωρίζει τις υπαρκτές και σοβαρές επιχειρήσεις έντυπου τύπου (και) στην περιφέρεια από τις διάφορες ευκαιριακές και βραχύβιες (ή και τυχοδιωκτικές) «εφημερίδες» είναι προφανώς το πρωτογενές και πρωτότυπο, ενημερωτικό και ειδησεογραφικό τους περιεχόμενο και η ποιότητα επιπροσθέτως αυτού του περιεχομένου. Αυτό διασφαλίζεται κυρίως με ENAN τρόπο. Με την **απασχόληση ικανού αριθμού δημοσιογράφων** (ας μην ξεχνάμε ότι μιλάμε για καθημερινές εφημερίδες) αλλά και λοιπού προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων χωρίς τους οποίους καμιά πραγματική εφημερίδα δεν μπορεί να εκδοθεί. Άρα το όποιο σχετικό νομοθέτημα δεν μπορεί παρά να διασφαλίζει την ουσιαστική ύπαρξη αλλά και την μη καταστρατήγηση του κριτηρίου.

Όσον αφορά τους δημοσιογράφους παρατηρείται μια ακατανόητη όσο και απαράδεκτη συνεχής υποχώρηση που αντί για αναβάθμιση οδηγεί σχεδόν στην κατάργηση του ουσιωδέστερου κριτηρίου! Θυμίζουμε ότι στο αρχικό Ν/Σ του Ιουνίου προβλεπόταν για τις ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες η απασχόληση δύο, τριών, τεσσάρων και πέντε δημοσιογράφων σε τέσσερις αντίστοιχα πληθυσμιακές κατηγορίες νομών (έως 50.000 κατοίκους, από 50.001 έως 120.000, από 120.001 έως 200.000 και από 200.001 και πάνω). Αυτό στο Ν/Σ της διαβούλευσης έγινε δύο, τρεις και τέσσερις δημοσιογράφοι σε τρεις πλέον κατηγορίες (έως 80.000, από 80.001 έως 200.000 και 200.001 και πάνω) και τώρα φτάσαμε στην θεσμοθέτηση ουσιαστικά μιας και μόνο κατηγορίας όπου ανήκουν όλοι σχεδόν οι νομοί της χώρας, με την πρόβλεψη απασχόλησης δύο δημοσιογράφων (!) αφού η άλλη κατηγορία (πάνω από 200.000 όπου απαιτούνται τρεις δημοσιογράφοι) αφορά μόνο 3 νομούς της χώρας! Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε ότι δεν προβλέπεται η αυτονόητη υποχρέωση αυτοί οι δημοσιογράφοι να είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και αν υπολογίσουμε επίσης ότι για τις περιφερειακές εφημερίδες ο ένας εκ των δυο απαιτούμενων δημοσιογράφων μπορεί να είναι ο εκδότης, τότε καταλαβαίνουμε ότι το **κριτήριο ουσιαστικά παύει να υφίσταται! ΑΥΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΟΚΚΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ για όλες τις σοβαρές επιχειρήσεις τύπου της περιφέρειας και ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΠΟΔΕΚΤΟ** αφού τινάζει στον αέρα όλη τη φιλοσοφία και το σκοπό του νομοθετήματος.

2. Τα ίδια και ακόμη περισσότερο ισχύουν στην περίπτωση **του λοιπού, πλην δημοσιογράφων, απασχολούμενου προσωπικού**. Όλοι γνωρίζουν ότι στην αγορά και στις πραγματικές και υπαρκτές εφημερίδες, πολύ περισσότερο στις ημερήσιες, το απασχολούμενο προσωπικό των κατηγοριών αυτών (τεχνικοί, πιεστές, γραφίστες, διανομείς, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό κλπ) είναι περισσότερο από τους δημοσιογράφους! Μόνο οι ουσιαστικά ανύπαρκτοι ή περιστασιακοί «εκδότες», δεν απασχολούν προσωπικό αυτού του είδους και μόνον αυτοί έχουν

συμφέρον να απαλειφθεί αυτό το κριτήριο. Γιατί η πρόβλεψη να υπάρχει ένας (!) μόνο εργαζόμενος όλων αυτών των κατηγοριών που προαναφέραμε και μάλιστα σε όλους τους νομούς ακόμη και τους μεγαλύτερους (!) δεν οδηγεί μόνο στην ουσιαστική κατάργηση του κριτηρίου αλλά μπορεί να θεωρηθεί έως και κοροϊδία. **Για τον ΣΗΠΕ η απασχόληση ίσου αριθμού εργαζομένων αυτών των κατηγοριών με τους δημοσιογράφους είναι το ελάχιστο που μπορεί να γίνει αποδεκτό.** Ειδικά σε πολύ μικρούς νομούς κάτω των 50.000 κατοίκων όπου οι εφημερίδες μπορεί να έχουν αναθέσει σε τρίτους τόσο την παραγωγή και την εκτύπωση όσο και τη διανομή των εφημερίδων τους και ως εκ τούτου δυσκολεύονται στην εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης απασχόλησης λοιπού προσωπικού, θα μπορούσε να υπάρξει σχετική ειδική μεία υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι θα αποδεικνύουν με επίσημα παραστατικά τις αναθέσεις αυτών των εργασιών.

3. Εξακολουθούμε να διαφωνούμε με τις ρυθμίσεις που αφορούν το κεφαλαϊώδες για μας ζήτημα, της ένταξης δηλαδή των ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων στο Μητρώο ή ορθότερα στο Υπομητρώο του Μ.Ε.Τ. Πρόκειται για τον μόνο κλάδο για τον οποίο προβλέπονται **δύο κατηγορίες προϋποθέσεων για την εγγραφή στο Υπομητρώο**, αυτές του άρθρου 4 που είναι κοινές για όλες τις κατηγορίες ΜΜΕ (με τις προβλεπόμενες εννοείται επιμέρους διαφοροποιήσεις) και αυτές του άρθρου 26 με τις οποίες αντικαθίσταται το άρθρο 2 του Ν3548/07 (όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίησή του με το Ν4487/17), που αφορούν δηλαδή τη δυνατότητα κρατικών δημοσιεύσεων και μόνο. Είναι φανερό ότι αυτή η ακατανόητη ρύθμιση γίνεται για να εξυπηρετήσει «εφημερίδες» χωρίς ουσιαστική υπόσταση προκειμένου αυτές να μπορούν να καταχωρούν κρατικές δημοσιεύσεις και να συντηρούνται από αυτές που αποτελούν και το μοναδικό τους έσοδο! Αυτό αποδεικνύεται περίτρανα από την **μεταφορά της προϋπόθεσης να μην είναι χειρόγραφες οι εφημερίδες, να μην τυπώνονται σε εκτυπωτές και φωτοτυπικά κλπ**, η οποία φεύγει από τις προϋποθέσεις που αφορούν τις καταχωρίσεις και πάει στο γενικό μέρος του Μητρώου έτσι ώστε όσοι εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία (αδιανόητο για πραγματικές εφημερίδες!) να μπορούν να καταχωρούν δημοσιεύσεις που είναι και ο βασικός τους στόχος αλλά και το μοναδικό τους έσοδο!

4. Σοβαρότατο κριτήριο αποτελεί επίσης ο **αριθμός των πωλούμενων φύλλων**. Επιμένουμε ότι η καθιέρωση ενός ελαχίστου ορίου πωλήσεων ανά έκδοση είναι βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας μιας εφημερίδας και ασφαλώς όχι μόνο πρέπει να υπάρχει αλλά και να αυστηροποιηθεί και να διασφαλιστεί η μη καταστρατήγησή του. Ο συντελεστής υπολογισμού του κατώτατου αναγκαίου αριθμού πωλούμενων φύλλων που πρόβλεπε το Σ/Ν της διαβούλευσης (0,3% επί του πληθυσμού του νομού) ήταν ήδη πολύ μικρός και οδηγούσε σε αποτέλεσμα χαμηλότερο από την πραγματική εικόνα της αγοράς, μιλώντας πάντα για υπαρκτές επιχειρήσεις τύπου που έχουν πραγματικές πωλήσεις και δεν είναι κρατικοδίαιτες. Τώρα με την ρύθμιση που έγινε, τα πράγματα γίνονται ακόμη χειρότερα και το κριτήριο αυτό οδηγείται επίσης στην απαξίωση. Δεν είναι δυνατόν μετά από τόσες συζητήσεις και αναλύσεις αλλά και μετά τη 15ετή εμπειρία μας να ξαναγυρίζουμε στη ρύθμιση του Ν354/07 που επαναλαμβάνεται αυτούσια(!) και να επανερχόμαστε στα 400 φύλλα ανά έκδοση που γίνονται 250 σε νομούς κάτω των 80.000 κατοίκων. Ο κλιμακωτός συντελεστής (έστω κι αν ήταν χαμηλός για τα δεδομένα της αγοράς και έπρεπε να είναι τουλάχιστον 0,5%) ήταν από τα πιο θετικά και ορθολογικά σημεία του αρχικού Ν/Σ που έπεσε δυστυχώς κι αυτό θέμα του πολιτικού κόστους και των

σκοπιμοτήτων! Υπενθυμίζουμε επίσης ότι δεν αντιμετωπίζεται το ζήτημα της εξευτελιστικής υποτιμολόγησης του φύλλου στα επίπεδα π.χ του 0,1 ευρώ που παρατηρείται σε πολλές περιπτώσεις «εφημερίδων» σαν κι αυτές που θέλει να εξυπηρετήσει το Ν/Σ και που οδηγεί φυσικά στην πλήρη καταστρατήγηση του κριτηρίου!

5. Από τις λίγες θετικές διατάξεις του νόμου είναι αυτή που επιβάλλει την **άμεση εξόφληση των τιμολογίων των κρατικών καταχωρίσεων** από τις ίδιες τις αναθέτουσες αρχές. Ικανοποιείται έτσι ένα πάγιο αίτημα του κλάδου. Όμως πρέπει να επισημάνουμε ότι ακόμη και το θετικό αυτό μέτρο δημιούργησε πολλά προβλήματα καθώς αρκετοί φορείς του δημοσίου ερμηνεύουν λάθος τη διάταξη και τιμολογούν τις σχετικές δημοσιεύσεις με τη (χαμηλότερη) «τιμή δημοσίου» αντί της ορθής «τιμής αναδόχου»!

6. Όσον αφορά τη **διαδικασία ελέγχου** και πιστοποίησης παρατηρείται πράγματι μια εντυπωσιακή αλλαγή καθώς ο υποτυπώδης και ουσιαστικά δυνητικός και όχι υποχρεωτικός σε περίπτωση καταγγελιών κλπ έλεγχος τήρησης των προϋποθέσεων που προβλεπόταν σε ένα άρθρο στο αρχικό Σχέδιο, εκτείνεται τώρα σε πέντε αναλυτικά άρθρα και πράγματι, υπό προϋποθέσεις, μπορεί ο έλεγχος αυτός να είναι ουσιαστικός. Όμως από τη στιγμή που το νομοσχέδιο έγινε αγνώριστο στη τελική του μορφή, πρόκειται για «δώρο, άδωρο» και καθαρή υπεκφυγή. Τι νόημα έχουν αλήθεια οι έλεγχοι αν οι προϋποθέσεις είναι κυριολεκτικά αστείες; Επίσης στη διαδικασία πιστοποίησης παρατηρείται μια υπέρμετρη γραφειοκρατία με την απαίτηση υπερβολικά πολλών και αχρείαστων δικαιολογητικών που ταλαιπωρεί και τις εφημερίδες και τις υπηρεσίες και πιθανόν να δημιουργήσει το τραγελαφικό ενδεχόμενο να ενταχθούν στο μητρώο ανύπαρκτες εφημερίδες χωρίς εργαζόμενους και χωρίς αναγνώστες και να αποκλειστούν άλλες για ένα δικαιολογητικό που κατατέθηκε μια μέρα αργότερα!

7. Στο νέο νομοθέτημα υπάρχουν ασφαλώς και θετικές διατάξεις. Η σημαντικότερη είναι η προσθήκη της τελευταίας στιγμής, με τις νομοτεχνικές βελτιώσεις, της διάταξης της παρ.3 του άρθρου 22, η οποία προβλέπει ότι η **κρατική διαφήμιση** θα πρέπει να κατανέμεται από τις αναθέτουσες αρχές με κριτήρια όπως «το μέγεθος της επιχείρησης» και τα στοιχεία κυκλοφορίας και επισκεψιμότητας της εφημερίδας και της ιστοσελίδας αντίστοιχα. Πρόκειται για μια καλή αρχή η οποία όμως αν δεν εξειδικευτεί θα παραμείνει όπως πολλές άλλες σε επίπεδο προθέσεων. Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι η διάταξη είναι ελλιπής καθώς αναφέρεται μόνον στη κρατική διαφήμιση και δεν επεκτείνεται όπως θα όφειλε και στις κρατικές δημοσιεύσεις και στα διάφορα προγράμματα ενίσχυσης του άρθρου 23. Περισσότερα για το ζήτημα αυτό στο Κεφάλαιο των ΘΕΣΕΩΝ που αναφέρεται στην Κρατική Διαφήμιση.

8. Υπάρχουν και μια σειρά άλλες παρατηρήσεις ή σσονος σημασίας επί συγκεκριμένων επιμέρους ρυθμίσεων. Επιλέξαμε να μην αναφερθούμε σε αυτές στο παρόν κείμενο για να επικεντρώσουμε την προσοχή στα κεφαλαιώδη και σοβαρά ζητήματα που συνιστούν και επηρεάζουν (αλλά και απειλούν) τη φιλοσοφία και τη στόχευση της νομοθετικής αυτής πρωτοβουλίας που δυστυχώς εξετράπη του σκοπού της!

Τέλος μια σημαντική παρατήρηση:

Επειδή είναι φανερό ότι οι τροποποιήσεις και οι αλλαγές που έκαναν αγνώριστο το Ν/Σ που δόθηκε στη διαβούλευση, υπαγορεύτηκαν από τις πιέσεις και τις φωνές της γνωστής «συμμαχίας» της αδράνειας, της στασιμότητας, του βολέματος και «του μη θίγεται τα κακώς κείμενα», αισθανόμαστε την υποχρέωση να υπενθυμίσουμε για μια ακόμη φορά το εξής: Ο νόμος αυτός δεν έχει να κάνει, τίποτε περισσότερο από το αυτονόητο: **να ορίσει κανόνες και προϋποθέσεις για την κατανομή του δημοσίου χρήματος στον έντυπο τύπο!** Κάτι που είναι όχι μόνο εύλογο, κατανοητό και δίκαιο αλλά και αναγκαίο και επιβεβλημένο, όπως συμβαίνει άλλωστε σε όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά κράτη με πολύ αυστηρότερες μάλιστα προϋποθέσεις και κριτήρια! Για όσους παριστάνουν ότι δεν καταλαβαίνουν, να το πούμε για μια ακόμη φορά: το νέο νομοθέτημα δεν ορίζει ποια εφημερίδα θα κυκλοφορεί και ποια όχι αλλά **ποια και με ποιες προϋποθέσεις θα μπορεί να λαμβάνει κρατικό χρήμα είτε με τη μορφή της καταχώρισης κρατικών δημοσιεύσεων, είτε με τη μορφή κρατικής διαφήμισης είτε με τη μορφή των όποιων κρατικών ενισχύσεων ή επιδοτήσεων κλπ αποφασιστούν στο μέλλον!**

Υπάρχει κανείς που να ισχυρίζεται ότι το κρατικό χρήμα πρέπει να διανέμεται αδιάκριτα και ανεξέλεγκτα προς τους πάντες, αρκεί να δηλώνουν εκδότες περιφερειακής εφημερίδας;

Δυστυχώς με λύπη και απογοήτευση διαπιστώνουμε ότι για μια ακόμη φορά η Πολιτεία κάνει πίσω και ακόμη μια εκσυγχρονιστική και μεταρρυθμιστική προσπάθεια φαίνεται να μένει στη μέση όπως έγινε και άλλες φορές στο παρελθόν!

Δ. Τα συμπεράσματα από την εφαρμογή του Ν5005/22 στην πράξη. Η πλήρης δικαίωση του ΣΗΠΕ.

Συμπληρώθηκε ήδη ένας χρόνος από την ημέρα που δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ και έγινε νόμος του κράτους ο Ν5005/22, με βασικό αντικείμενο τη δημιουργία των νέων Μητρώων Έντυπου και Ηλεκτρονικού Τύπου. Ήδη τόσο το νέο **Μητρώο Έντυπου Τύπου – ΜΕΤ** και το **Υπομητρώο** του άρθρου 26 του Νόμου που αφορά τις κρατικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο, έχουν ολοκληρωθεί και αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της ΓΓΕ-Ε. Για την τύχη του **Μητρώου Ηλεκτρονικού Τύπου** δεν υπάρχει καμία ενημέρωση!

Ο ΣΗΠΕ όπως προαναφέρθηκε είχε καταγγείλει σε όλους τους τόνους το νομοθέτημα αυτό (που δεν είχε καμία σχέση με την αρχική του μορφή που είχε δοθεί στη διαβούλευση) ως **«περιττό και αχρείαστο αλλά και επιζήμιο και βλαπτικό για τα συμφέροντα των σοβαρών και υγιών επιχειρήσεων τύπου της Περιφέρειας και την προοπτική του έντυπου περιφερειακού τύπου».**

Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται πλήρως και με εντυπωσιακό τρόπο από τις εξελίξεις!

Είχαμε τονίσει **«Γιατί άραγε συζητούμε ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο για τη θεσμική εκκαθάριση του τοπίου των περιφερειακών ΜΜΕ; Απλούστατα γιατί τα υπάρχοντα Μητρώα τόσο του Ν4487/17 για τον περιφερειακό και τοπικό τύπο όσο και του Ν4339/15 για τα διαδικτυακά ενημερωτικά μέσα δεν εκπλήρωσαν αυτή την αποστολή αφού ήταν στην ουσία «αφύλακτη διάβαση».** Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις 105 υπάρχουσες σήμερα ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες είναι ενταγμένες στο σχετικό Μητρώο οι 103! **Αν πρόκειται να επαναληφθεί το φαινόμενο αυτό, όπως μετά βεβαιότητας θα συμβεί και με το συζητούμενο Νομοσχέδιο, τότε**

δεν υπάρχει λόγος να φτιάχνουμε νόμους, να θεσπίζουμε διαδικασίες και να απασχολούμε υπηρεσίες: θα αρκούσε μια διάταξη ότι όλες οι εφημερίδες που κυκλοφορούν εντάσσονται στο Μητρώο!» (Θέσεις ΣΗΠΕ επί του Ν/Σ, 8/12/22).

Αυτό ακριβώς που προβλέψαμε συνέβη:

Πόσες ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες ήταν ενταγμένες στο προηγούμενο Μητρώο, του Ν4487/17; 102!

Πόσες εντάχθηκαν στο νέο Μητρώο του Ν5005/22: Ακριβώς 103. Μία περισσότερη!!

Μια τρύπα στο νερό δηλαδή! Τόση συζήτηση, φασαρία και ένταση για να ξαναγυρίσουμε στο σημείο από το οποίο ξεκινήσαμε.

Είχαμε καταγγείλει επίσης ότι το Νομοσχέδιο αυτό «είναι και άκρως επιζήμιο και βλαπτικό για τις επιχειρήσεις που εκπροσωπούν την υγιή επιχειρηματικότητα στον κλάδο». Και είχαμε εξηγήσει το γιατί: «Γιατί η σύνδεσή ουσιαστικά με την κατανομή του δημοσίου χρήματος, **από θετικό μετατρέπεται σε άκρως αρνητικό αν δεν τηρηθεί το πρώτο δηλαδή η αυστηρότητα των προϋποθέσεων ένταξης. Γιατί αν ενταχθούν οι πάντες χωρίς ουσιαστικά κριτήρια και όλοι αυτοί μετέχουν στα όποια προνόμια που αυτή η ένταξη προσφέρει, δηλαδή στην κρατική διαφήμιση και στις διάφορες ενισχύσεις, επιδοτήσεις κλπ, είναι φανερό ότι καταστρατηγείται κάθε έννοια υγιούς ανταγωνισμού και βλάπτονται ουσιαστικά τα συμφέροντα των υγιών και σοβαρών επιχειρήσεων του κλάδου!**»

Αυτό ακριβώς συνέβη και εδώ! Με το υλοποιούμενο αυτό τον καιρό «Πρόγραμμα Ενίσχυσης των Επιχειρήσεων Περιφερειακού και τοπικού Τύπου» (ΚΥΑ Ε/299/21-4-23), επιχορηγούνται οι ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιφερειακές εφημερίδες που είναι ενταγμένες στο Μητρώο. **Δηλαδή σχεδόν ΟΛΕΣ όσες κυκλοφορούν! Βλάπτονται λοιπόν ή όχι τα συμφέροντα των υγιών και σοβαρών επιχειρήσεων; Πόσα περισσότερα θα έπαιρναν οι πραγματικές εφημερίδες αν στο Μητρώο δεν ήταν πάνω από 200 εφημερίδες αλλά λιγότερες από τις μισές όπως θα έπρεπε κανονικά να είναι;** Και έπεται συνέχεια με την κατανομή της κρατικής διαφήμισης, τις κρατικές δημοσιεύσεις κλπ.

Είχαμε τέλος επισημάνει ότι είναι εντελώς ακατανόητη η ύπαρξη δύο ουσιαστικά Μητρώων για τις περιφερειακές εφημερίδες, του Γενικού Μητρώου του άρθρου 4 και του Υπομητρώου του άρθρου 26 που αφορά τις δημοσιεύσεις.

Και εδώ δικαιωθήκαμε πανηγυρικά αφού τα δύο αυτά Μητρώα ΤΑΥΤΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟΛΥΤΩΣ! Τσάμπα διαφορετικές ρυθμίσεις, τσάμπα δικαιολογητικά, τσάμπα απασχόληση υπηρεσιών!

Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε ότι κατά σαφή παράβαση του νόμου (άρθρο 4 παρ.4ζ) εντάχθηκαν στο ΜΕΤ και στο Υπομητρώο, εφημερίδες «μαϊμού» που αναπαράγονται σε φωτοτυπικά μηχανήματα και εκτυπωτές Η/Υ!

Δυστυχώς αποδείχτηκε στην πράξη ότι είχαμε απόλυτο δίκιο όταν χαρακτηρίζαμε τον νόμο αυτόν σαν «μια ακόμη μεγάλη χαμένη ευκαιρία για τον περιφερειακό τύπο».

Για τον ΣΗΠΕ και για όλες τις σοβαρές, υγιείς και βιώσιμες με όρους αγοράς και όχι κρατικής εξάρτησης επιχειρήσεις του κλάδου, **το αίτημα και η διεκδίκηση για έναν σύγχρονο, αυτοδύναμο και ανεξάρτητο περιφερειακό τύπο παραμένουν επίκαιρα και ζωντανά!**

E. Η αναλυτική πρόταση του ΣΗΠΕ για ένα Μητρώο όπως θα έπρεπε να είναι.

E.1. Κριτήρια και προϋποθέσεις ένταξης

E.1.1. Χρόνος έκδοσης

Το κριτήριο της συνεχούς και συνεπούς παρουσίας των εφημερίδων στην αγορά ώστε να αποκλειστούν ευκαιριακές και τυχάρπαστες εκδόσεις είναι εξ ορισμού σημαντικό. Η μείωση (αντί για αύξηση) των αρχικών χρονικών ορίων από 2 χρόνια σε 6 μήνες για τις ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες, είναι χαρακτηριστική αλλά και αποκαλυπτική της επικρατούσας λογικής. Η επάνοδος του απαιτούμενου χρόνου έκδοσης τουλάχιστον στο αρχικό χρονικό όριο της διετίας, είναι το λιγότερο που μπορεί να περιμένει κανείς από ένα στοιχειωδώς σοβαρό σχετικό νομοθέτημα.

E.1.2. Μια γενική παρατήρηση για τα λοιπά κριτήρια εγγραφής στο Μητρώο

Και για τα τρία βασικά κριτήρια εγγραφής στο Μητρώο (πωλήσεις, προσωπικό, σελίδες) βασική παράμετρος είναι ο πληθυσμός κάθε νομού (νυν Περιφερειακή Ενότητα) καθώς υπάρχουν τεράστιες διαφορές μεταξύ τους. Άλλος ο Νομός Γρεβενών των 40.000 κατοίκων και άλλος ο Νομός Ηρακλείου των 280.000 κατοίκων.

Στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν αυτό το υπαρκτό πρόβλημα, τόσο ο αρχικός Ν3548/07 όσο και ο τροποποιητικός Ν4487/17 που εισήγαγε το ισχύον Μητρώο, ακολουθούν μια ακατανόητη, εντελώς αυθαίρετη, πρόχειρη και εν τέλει άδικη κατηγοριοποίηση σε νομούς άνω και κάτω των 80.000 κατοίκων!

Αυτό το πρόβλημα μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί **με μια ευρύτερη κατηγοριοποίηση, απόλυτα αντικειμενική και πανεύκολη στον υπολογισμό της** που θα λαμβάνει υπόψη τον πληθυσμό του κάθε νομού τόσο για τις απαιτούμενες πωλήσεις φύλλων όσο και για το προσωπικό αλλά και για τις σελίδες, όπως παρακάτω αναλυτικά προτείνεται.

Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η κατηγοριοποίηση αυτή αφορά τις υπάρχουσες νομαρχιακές εφημερίδες καθώς κυριολεκτικώς περιφερειακές εφημερίδες δεν υφίστανται σήμερα ούτε νομοθετικά ούτε πραγματικά. Κι αυτό είναι κάτι που επίσης πρέπει να συζητηθεί.

E.1.3. Κυκλοφορία – Πωλήσεις

Η καθιέρωση ενός ελαχίστου ορίου πωλήσεων ανά έκδοση είναι βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση της βιωσιμότητας της εφημερίδας και ασφαλώς όχι μόνο πρέπει να διατηρηθεί αλλά και να αυστηροποιηθεί και να διασφαλιστεί η μη καταστρατήγησή του. Τα υπάρχοντα όρια είναι εξευτελιστικά!

Με γνώμονα το παραπάνω σκεπτικό της ευρύτερης κατηγοριοποίησης αλλά και με βάση τις συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς, πρέπει να θεσπιστεί ένας συντελεστής πωλούμενων φύλλων π.χ. 0,5% επί του πληθυσμού κάθε νομού, που είναι μια δίκαιη, εύλογη και ρεαλιστική αναλογία για όποιον θέλει να λέγεται υπαρκτή περιφερειακή εφημερίδα. Αυτό σημαίνει δηλαδή ότι για το μεγαλύτερο νομό της Περιφέρειας (Αχαΐα των 309.000 κατοίκων) θα απαιτείται

πώληση 1.545 φύλλων ενώ για τον μικρότερο Νομό (Λευκάδα των 23.693 κατοίκων) θα αρκεί η πώληση 118 φύλλων ανά έκδοση. Υπό το φως βέβαια των συνεπειών της πανδημίας και της χρόνιας οικονομικής κρίσης, θα μπορούσαν τα μεγέθη αυτά να συμπιεστούν. Ενδεχομένως ο συντελεστής θα μπορούσε να προσδιοριστεί στο 0,3% επί του πληθυσμού, που σημαίνει ότι για τον μεγαλύτερο νομό θα απαιτείται η πώληση 927 φύλλων ενώ για τον μικρότερο θα αρκεί η πώληση 71 φύλλων. Σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει σε κάθε νομό να είναι γνωστά εκ των προτέρων και σαφή τα όρια των απαιτούμενων πωλήσεων.

Στο τέλος της Πρότασης αυτής ακολουθεί αναλυτικός Πίνακας όπου εκτός από τα πωλούμενα φύλλα, περιλαμβάνονται επίσης και τα κατώτατα όρια απασχολούμενων δημοσιογράφων και λοιπού προσωπικού, καθώς και αριθμού σελίδων σύμφωνα με τα όσα ακολουθούν. Ο πληθυσμός κάθε νομού υπολογίζεται με βάση την απογραφή του 2011 καθώς η τελευταία δεν έχει επισήμως οριστικοποιηθεί. Άλλωστε οι αποκλίσεις είναι μικρές...

Ε.1.4. Απασχόληση Δημοσιογράφων και Λοιπού Προσωπικού

Τα όρια του ισχύοντος Μητρώου, τα οποία σημειωτέον αφορούν μόνο τους δημοσιογράφους, είναι επίσης απαράδεκτα χαμηλά. Για όποιον έχει στοιχειώδη επαφή με το αντικείμενο, δεν νοείται ημερήσια εφημερίδα χωρίς επαρκή αριθμό δημοσιογράφων έτσι ώστε, εκτός των άλλων, να οριοθετηθεί για μια ακόμη φορά η απόσταση από ευκαιριακές εκδόσεις-οχήματα διαπλοκής και εξυπηρέτησης σκοπιμοτήτων. Η πλήρης και αποκλειστική απασχόληση των δημοσιογράφων στις εφημερίδες και η αυτονόητη ασφάλισή τους είναι επίσης σημαντικό ζήτημα που πρέπει οπωσδήποτε να εξασφαλιστεί για να έχει νόημα η ίδια η θέσπιση του κριτηρίου.

Ως προς τον αριθμό των απασχολούμενων δημοσιογράφων για τις ημερήσιες εφημερίδες, οι δύο (2) δημοσιογράφοι που προβλέπουν οι ισχύοντες νόμοι πρέπει να είναι η βάση και όχι η οροφή και μόνο για τους μικρούς Νομούς κάτω των 50.000 κατοίκων. Από κει και πέρα πρέπει να υπάρξει κατηγοριοποίηση όπως και για τις πωλήσεις έτσι ώστε από 50.001 έως 120.000 κατοίκους να απαιτούνται τρεις (3) δημοσιογράφοι που θα γίνονται τέσσερις (4) σε Νομούς από 120.001 έως 200.000 κατοίκους και πέντε (5) σε Νομούς πάνω από 200.000 κατοίκους.

Σε περιόδους μαζικής ανεργίας όπως η σημερινή είναι αναγκαία η παροχή κινήτρων (και στις επιχειρήσεις Τύπου για την απασχόληση προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων και κατηγοριών που είναι απαραίτητο για την έκδοση, κυκλοφορία, διανομή και διοικητική υποστήριξη μιας ημερήσιας, τουλάχιστον, εφημερίδας. Ως τέτοιο προσωπικό νοούνται π.χ. οι πιεστές και τεχνικοί, οι γραφίστες, οι διοικητικοί υπάλληλοι, οι διανομείς κλπ. Αφού χωρίς αυτούς είναι αδύνατον να εκδοθεί και να κυκλοφορήσει μια εφημερίδα, για ποιο λόγο να μην περιλαμβάνονται και αυτοί στο αναγκαίο προσωπικό ως κριτήριο βιωσιμότητας αλλά και κίνητρο απασχόλησης ταυτόχρονα;

Και εδώ φυσικά πρέπει να υπάρξει η σχετική κατηγοριοποίηση και να τεθεί ως κατώτατο όριο απασχολούμενου προσωπικού (πλην δημοσιογράφων) το διπλάσιο του ορίου που θα τεθεί για τους τελευταίους. Δηλαδή όπου απαιτούνται δύο δημοσιογράφοι να απαιτείται και η απασχόληση ακόμη τεσσάρων προσώπων διαφόρων ειδικοτήτων κ.ο.κ.

E.1.5. Αριθμός Σελίδων

Ο τρόπος υπολογισμού (σε εμβαδόν) των αναγκαίων σελίδων που ισχύει σήμερα με τις κωμικοτραγικές παλινωδίες του, είναι ακατανόητος και απρόσφορος. Πρέπει και εδώ να ακολουθηθεί η ενιαία λογική της κατηγοριοποίησης ανάλογα με τον πληθυσμό του Νομού με βάση επίσης (και όχι οροφή) τις 16 σελίδες που προβλέπει για τις ημερήσιες εφημερίδες το ισχύον Μητρώο.

Ειδικά όσον αφορά το ζήτημα του κατώτατου επιτρεπτού ορίου σελίδων ανά έκδοση, πρέπει να ληφθεί υπόψη η εξαιρετικά δυσμενής οικονομική συγκυρία που έχει εκτινάξει σε ανεξέλεγκτα ύψη το κόστος έκδοσης των εφημερίδων (κόστος χαρτιού, πρώτων υλών κλπ).

Με βάση αυτό το σκεπτικό όσον αφορά τις ημερήσιες εφημερίδες, για Νομούς από 50.000 έως 120.000 κατοίκους θα πρέπει να απαιτούνται 16 σελίδες, από 120.000 έως 200.000 κατοίκους 24 σελίδες και για Νομούς πάνω από 200.000 κατοίκους 32 σελίδες.

E.1.6. Απαγόρευση χειρόγραφων και φωτοτυπημένων εκδόσεων

Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο εφημερίδων που δεν τυπώνονται σε κανονικό τυπογραφικό χαρτί, αλλά αναπαράγονται από φωτοτυπικά κλπ σε μικρό εννοείται αριθμό αντιτύπων και με προφανή στόχο να διατηρήσουν απλώς το δικαίωμα κρατικών δημοσιεύσεων. Επειδή δε προβάλλουν ως δικαιολογία τον ισχυρισμό ότι τα σύγχρονα ταχυεκτυπωτικά μηχανήματα συγκεκριμένων τύπων της αγοράς δεν είναι φωτοτυπικά μηχανήματα(!), η διατύπωση της συγκεκριμένης απαγόρευσης πρέπει να είναι η εξής: *γ) να μην είναι χειρόγραφες, να μη φέρουν εκτύπωση σε μία μόνο όψη, να εκτυπώνονται σε τυπογραφικό μηχάνημα τύπου OFFSET (κυλινδρικό ή επίπεδο) και να υπάρχει σχετική υπεύθυνη δήλωση του εκδότη.*

E.1.7. Λοιπά κριτήρια

Από τα λοιπά, εκτός των προαναφερθέντων, κριτήρια ένταξης στη σημερινή μορφή του Μητρώου, νόημα έχει μόνον αυτό της διασφάλισης του ενημερωτικού χαρακτήρα του εντύπου με την παραγωγή πρωτότυπου περιεχομένου και την αποτροπή αναπαραγωγής. Αντίθετα πρέπει να εγκαταλειφθούν όσα έχουν αποδειχτεί ανεφάρμοστα στην πράξη όπως η απαίτηση συγκεκριμένων ποσοστών τοπικής ύλης με το υποδεκάμετρο! Και όχι μόνο ανεφάρμοστα αλλά και περιττά γιατί αν υπάρχει επαρκής αριθμός δημοσιογράφων υπάρχει εκ των πραγμάτων και τοπική ύλη. Και σε τελική ανάλυση αν μια εφημερίδα έχει δημοσιογράφους, έχει πολλές σελίδες και επιβραβεύεται από τους αναγνώστες της έχοντας τις αναγκαίες πωλήσεις, ας κατανέμει την ύλη της όπως επιθυμεί!

E.2. Δικαιολογητικά - διαδικασία

Η αρνητική εμπειρία από την «εφαρμογή» στην πράξη του Ν3548/07 κατέδειξε την ιδιαίτερη σημασία που έχει η διαδικασία πιστοποίησης της συνδρομής ή όχι των προϋποθέσεων και η διασφάλιση της μη καταστρατήγησης των όποιων προβλέψεων στην πράξη. Σε αντίθετη περίπτωση ούτε η αυστηροποίηση των κριτηρίων ένταξης στο Μητρώο έχει νόημα ούτε η ίδια η αναγκαιότητα της ύπαρξης του οποιουδήποτε σχετικού νομοθετήματος, παλιού ή νέου.

Επίσης, πρέπει να διατηρηθεί και να ενταθεί ο ουσιαστικός εποπτικός και ελεγκτικός ρόλος των αρμόδιων υπηρεσιών της ΓΓΕ-Ε (που σε διαφορετική περίπτωση δεν έχουν λόγο να υφίστανται).

Ακόμη τα σχετικά παραστατικά-δικαιολογητικά πρέπει να είναι πλήρη, πρόσφατα, ακριβή και να μην υποκαθίστανται από διάφορες «υπεύθυνες δηλώσεις».

Στα αναγκαία αυτά **παραστατικά** πρέπει να περιλαμβάνονται:

- Πιστοποίηση του αναγκαίου αριθμού των πωλούμενων φύλλων με παραστατικά (τιμολόγια κλπ) από όλους τους φορείς και τα μέσα πώλησης (πρακτορεία διανομής κεντρικά ή τοπικά αναγνωρισμένα με αποκλειστικό αντικείμενο εργασίας το συγκεκριμένο, συνδρομές, άλλα σημεία πώλησης κλπ).
- Πίνακας προσωπικού θεωρημένος από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας.
- Βεβαιώσεις ασφάλισης του προσωπικού από τα οικεία Ταμεία
- Καθημερινή ηλεκτρονική αποστολή ολόκληρου του φύλλου μόλις τυπωθεί και απειλή ποινής σε περίπτωση παράλειψης αυτής της υποχρέωσης.

Επίσης όσον αφορά τη **διαδικασία** πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλιστούν και τα ακόλουθα:

- Η δυνατότητα οποιουδήποτε αποδεικνύει ειδικό έννομο συμφέρον να ελέγξει το φάκελο των υποβληθέντων δικαιολογητικών οποιασδήποτε εφημερίδας προκειμένου να μπορεί να υποβάλει τυχόν ενστάσεις.
- Η πρόβλεψη δυνατότητας ένστασης όχι μόνο σε περίπτωση απόρριψης της εγγραφής εκ μέρους του ενδιαφερόμενου αλλά και σε περίπτωση διαπίστωσης αδικαιολόγητης και παράνομης εγγραφής οποιασδήποτε εφημερίδας εκ μέρους οιοσδήποτε, έχει και τεκμηριώνει ειδικό έννομο συμφέρον κατά τα προεκτεθέντα.

E.3. Κυρώσεις

Οι κυρώσεις στις περιπτώσεις παραβίασης των διατάξεων του Νόμου περί Μητρώου πρέπει όχι μόνο να είναι αυστηρές αλλά να επιβάλλονται κιόλας. Κι εδώ η εμπειρία από την εφαρμογή του Ν3548/07 στην πράξη είναι αρνητική καθώς πολλές «σκαστές» και αυταπόδεικτες περιπτώσεις που καταγγέθηκαν όχι μόνον δεν είχαν ως αποτέλεσμα την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων αλλά ούτε καν ερευνήθηκαν! Σε κάθε περίπτωση οι κυρώσεις πρέπει να είναι αυστηρότατες σε περιπτώσεις υποβολής ψευδών, ανακριβών ή παραποιημένων στοιχείων με κυριότερη την διαγραφή από το Μητρώο για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Επίσης, πρέπει να προβλεφθεί ρητά η δυνατότητα αυτεπάγγελτων ελέγχων από μέρους των αρμόδιων υπηρεσιών της ΓΓΕ-Ε οι οποίοι θα είναι υποχρεωτικοί και όχι δυνητικοί όπως είναι σήμερα, σε περιπτώσεις καταγγελιών και για τη διαπίστωση της βασιμότητάς τους.

Ακολουθεί Πίνακας με τα προτεινόμενα κατώτατα όρια πωλήσεων, απασχολούμενου προσωπικού και σελίδων προκειμένου να γίνει δυνατή η ένταξη μιας ημερήσιας περιφερειακής εφημερίδας στο ΜΗΤΡΩΟ ΕΝΤΥΠΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Κατώτατα όρια φύλλων δημοσιογράφων, λοιπού προσωπικού, σελίδων ανά Νομό

α/α	ΝΟΜΟΣ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΠΩΛΗΣΕΙΣ	ΔΗΜ/ΦΟΙ	ΛΟΙΠΟΙ	ΣΕΛΙΔΕΣ
1	ΡΟΔΟΠΗΣ	108.55	543	3	6	16
2	ΔΡΑΜΑΣ	108.578	543	3	6	16
3	ΕΒΡΟΥ	146.376	732	4	8	24
4	ΚΑΒΑΛΑΣ	139.213	696	4	8	24
5	ΞΑΝΘΗΣ	118.085	554	3	6	16
6	ΗΜΑΘΙΑΣ	144.494	722	4	8	24
7	ΚΙΛΚΙΣ	98.906	495	3	6	16
8	ΠΕΛΛΑΣ	151.747	759	4	8	24
9	ΠΙΕΡΙΑΣ	129.999	650	4	8	24
10	ΣΕΡΡΩΝ	214.376	1.072	5	10	32
11	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	108.714	544	3	6	16
12	ΚΟΖΑΝΗΣ	163.021	802	4	8	24
13	ΓΡΕΒΕΝΩΝ	41.294	207	2	4	16
14	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	51.481	257	3	6	16
15	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	56.374	282	3	6	16
16	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	171.315	857	4	8	24
17	ΑΡΤΑΣ	86.417	432	3	6	16
18	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	51.156	256	3	6	16
19	ΠΡΕΒΕΖΑΣ	65.867	329	3	6	16
20	ΛΑΡΙΣΑΣ	275.421	1.377	5	10	32
21	ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	142.201	711	4	8	24
22	ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	189.658	948	4	8	24
23	ΤΡΙΚΑΛΩΝ	150.938	755	4	8	24
24	ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	165.062	825	4	8	24
25	ΦΩΚΙΔΑΣ	44.958	225	2	4	16
26	ΒΟΙΩΤΙΑΣ	115.765	579	3	6	16
27	ΕΥΒΟΙΑΣ	210.957	1.055	5	10	32
28	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	30.790	154	2	4	16
29	ΚΕΡΚΥΡΑΣ	101.113	506	3	6	16
30	ΖΑΚΥΝΘΟΥ	38.641	193	2	4	16
31	ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	41.365	207	2	4	16
32	ΛΕΥΚΑΔΑΣ	26.796	134	2	4	16
33	ΑΧΑΪΑΣ	291.461	1.475	5	10	32
34	ΑΙΤΩΛ/ΝΙΑΣ	252.004	1.260	5	10	32
35	ΗΛΕΙΑΣ	182.456	912	4	8	24
36	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	105.448	527	3	6	16
37	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	95.561	478	3	6	16

38	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	140.710	703	4	8	24
39	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	93.462	467	3	6	16
40	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	175.587	878	4	8	24
41	ΛΕΣΒΟΥ	101.786	509	3	6	14
42	ΣΑΜΟΥ	42.380	212	2	4	16
43	ΧΙΟΥ	53.004	265	3	6	16
44	ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ	167.152	836	4	8	24
45	ΚΥΚΛΑΔΩΝ	124.109	620	4	8	24
46	ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	279.933	1.400	5	10	32
47	ΛΑΣΙΘΙΟΥ	72.198	361	3	6	16
48	ΡΕΘΥΜΝΗΣ	79.778	399	3	6	16
49	ΧΑΝΙΩΝ	142.470	712	4	8	24

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΣΤΟΝ ΕΝΤΥΠΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΥΠΟ

- **Η προϋπόθεση για μια ουσιαστική συζήτηση**
- **Υπάρχει σήμερα Κρατική Διαφήμιση;**
- **Το ισχύον καθεστώς**
- **Τα προβληματικά σημεία**
- **Οι προτάσεις του ΣΗΠΕ**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Η προϋπόθεση για μια ουσιαστική συζήτηση

Εδώ και 30 περίπου χρόνια, από το 1995 και το 1997 όπου με τον ν2328 και το Π.Δ. 261 αντίστοιχα, καθιερώθηκε η περίφημη ποσόστωση του 30% επί της διαφημιστικής δαπάνης των φορέων του δημοσίου υπέρ των Περιφερειακών ΜΜΕ, το θέμα απέκτησε διαχρονικά εμβληματικές διαστάσεις και μετεβλήθη περίπου σε «φετίχ»!

Από τη μια μεριά η υλοποίηση στην πράξη της ποσόστωσης αυτής αποτελούσε και συνεχίζει να αποτελεί μια από τις βασικότερες, αν όχι τη βασικότερη διεκδίκηση των Ενώσεων Ιδιοκτητών Περιφερειακών ΜΜΕ, ενώ από την άλλη, επίσης διαχρονικά, τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα διαβεβαίωναν και επίσης συνεχίζουν να διαβεβαιώνουν σε όλους τους τόνους ότι λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών.

Και οι δύο πλευρές φαίνεται να αγνοούν ή να υποτιμούν μερικές σοβαρές διαστάσεις του όλου θέματος (οι μεν αθέλητα οι δε ηθελημένα) που καθιστούν σε μεγάλο βαθμό τη συζήτηση αν όχι εντελώς περιττή, οπωσδήποτε πάντως αναντίστοιχη προς τις ελπίδες που έχει επενδύσει ο Περιφερειακός Τύπος επάνω του και το συνδικαλιστικό και πολιτικό κεφάλαιο που έχει «ξοδέψει» όλα αυτά τα χρόνια για τη διεκδίκησή του.

Σήμερα το όλο σύστημα κατανομής της Κρατικής Διαφήμισης λειτουργεί ανορθολογικά και με πολλές στρεβλώσεις που με τη σειρά τους οδηγούν στη διαπλοκή, στην αδιαφάνεια και στη διασπάθιση του δημοσίου χρήματος!

Για να εκλείψουν αυτά τα φαινόμενα απαιτείται μια σειρά αλλαγών τόσο στη νομοθεσία όσο και στη διοικητική πρακτική.

Αν αυτά τα ανοιχτά ζητήματα στο θεσμικό και στο πολιτικό επίπεδο δεν αντιμετωπιστούν τότε όχι μόνο η συζήτηση θα συνεχίσει να γίνεται «περί όνου σκιάς» αλλά παράλληλα θα παραμένουν και θα επισημοποιηθούν οι στρεβλώσεις που το σημερινό σύστημα κατανομής της Κρατικής Διαφήμισης γεννά και αναπαράγει, σε βάρος του υγιούς ανταγωνισμού και των σοβαρών και βιώσιμων με όρους αγοράς, επιχειρήσεων του έντυπου και του ηλεκτρονικού τύπου της Περιφέρειας.

B. Υπάρχει σήμερα κρατική Διαφήμιση;

Βέβαια, μιλώντας κανείς για κρατική διαφήμιση θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι δεν πρόκειται δα και για κανένα σημαντικό ζήτημα αφού αυτή έχει συρρικνωθεί πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια, κάποιες φορές σε σημείο ανυπαρξίας, εξαιτίας φυσικά της οικονομικής κρίσης, των μνημονίων, αλλά και των άλλων κρίσεων που ακολούθησαν και εξακολουθούν να μας ταλαιπωρούν.

Αυτή είναι μια λανθασμένη προσέγγιση κυρίως επειδή παραγνωρίζει το γεγονός ότι η διαφήμιση, όπως επισημαίνουν οι ειδικοί, είναι ένας «πρόδρομος δείκτης» σε σχέση με την οικονομική κρίση αλλά και τους άλλους παράγοντες επιβράδυνσης της οικονομικής ανάπτυξης, παρακολούθημα των οποίων αποτελεί ασφαλώς και η διαφήμιση, είτε ιδιωτική είτε κρατική. Αυτό σημαίνει με απλά λόγια ότι η διαφήμιση μειώνεται πριν η κρίση αυτή ξεσπάσει και αρχίζει να ανακάμπτει

πριν ακόμη η κρίση ξεπεραστεί. Σ' αυτό το στάδιο βρισκόμαστε σήμερα αν ρίξουμε μια προσεκτική ματιά στα σχετικά αιτήματα προς έγκριση που υποβάλλονται από διάφορους φορείς (Υπουργεία-ΔΕΚΟ-Περιφέρειες κλπ) για διαφημιστικά προγράμματα πολλά εκ των οποίων μάλιστα με υψηλότετους προϋπολογισμούς.

ΤΟ 2023 «έτρεξαν» προγράμματα διαφημιστικής προβολής του Δημοσίου που υπάγονται στο καθεστώς της Κρατικής Διαφήμισης, συνολικού ύψους **άνω των 50.000.000 ευρώ**.

Συγκεκριμένα:

Τα Υπουργεία υλοποίησαν Προγράμματα ύψους **15.463.141** ευρώ

Οι Περιφέρειες υλοποίησαν Προγράμματα ύψους **25.586.008** ευρώ

Οι Κρατικοί Οργανισμοί υλοποίησαν Προγράμματα ύψους **6.427.843** ευρώ

Οι Δήμοι υλοποίησαν Προγράμματα ύψους **4. 420.407** ευρώ

Ήδη εγκρίθηκαν και τα πρώτα προγράμματα διαφημιστικής προβολής των φορέων του δημοσίου για το 2024, τα οποία μετά βεβαιότητας θα ξεπεράσουν κατά πολύ το προαναφερθέν ποσό! Μόνο 3 Υπουργεία και ένας Οργανισμός έχουν υποβάλλει προγράμματα συνολικού προϋπολογισμού **20.000.000** ευρώ!

Αυτά τα δεδομένα δεν μπορεί να τα αγνοήσει ο Περιφερειακός Τύπος καθώς έχουν άμεσο και προφανές οικονομικό ενδιαφέρον γι' αυτόν.

Γ. Το ισχύον νομικό καθεστώς

Στις γραμμές που ακολουθούν γίνεται αναφορά στο νομικό καθεστώς που αφορά την Κρατική Διαφήμιση όπως αυτό καθορίζεται κατά βάση από δύο νομοθετήματα, τον Ν2328/95 και το Π.Δ. 261/97 όπως αυτά έχουν τροποποιηθεί με τους Νόμους 3166/03, 3444/06, 3688/08, 4487/17, 4864/21, το Π.Δ 60/97 και την ΠΥΣ 50/22-12-15. Σημαντικές είναι και οι σχετικές προβλέψεις που εισήγαγε ο νέος Ν5005/22.

Περιγράφεται δηλαδή στις γραμμές που ακολουθούν, συνοπτικά, η διαδικασία όπως πρέπει να τηρείται, ανεξάρτητα από το τι συμβαίνει πολλές φορές στην πράξη.

1. Οι φορείς του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα καταρτίζουν ετήσια προγράμματα προβολής και διαφήμισης για τις δραστηριότητές τους, το οποίο μπορεί και να τροποποιείται κατά τη διάρκεια του έτους, πάντα κατόπιν εγκρίσεως προκειμένου να εκτελεστεί.
2. Εφόσον το ποσό μετάδοσης μηνυμάτων και καταχωρίσεων υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ συνολικά (30.000 ευρώ για όλο το επικοινωνιακό πακέτο) οι φορείς οφείλουν να υποβάλλουν ηλεκτρονικά φάκελο-αίτηση προς έγκριση στη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας – Ενημέρωσης, η οποία κάνει (τυπικό) έλεγχο νομιμότητας, αλλά και σκοπιμότητας με βάση την ΠΥΣ του 2015 καθόσον προκειμένου να εγκριθούν τα σχετικά

διαφημιστικά προγράμματα πρέπει να ελεγχθεί από τη ΓΓΕ –Ε και το κατά πόσο αυτά συνδέονται με τους στόχους του ευρύτερου στρατηγικού σχεδίου για την επικοινωνιακή πολιτική του κράτους. Μέχρι σήμερα στην πράξη τέτοιος έλεγχος δεν γίνεται.

3. Στην αίτηση πρέπει να προβλέπεται η τήρηση της κατανομής υπέρ των περιφερειακών ΜΜΕ όπως επιβάλλει το άρθρο 4 παρ2 του π.δ 261/97 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, το οποίο επί λέξει ορίζει ότι *«Στα προγράμματα αυτά περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και η κατανομή της προϋπολογιζόμενης δαπάνης κάθε φορέα στα περιφερειακά μέσα ενημέρωσης (έντυπα μέσα, ραδιόφωνο, τηλεόραση). Η συμμετοχή των περιφερειακών μέσων ενημέρωσης, ανά κατηγορία μέσου ενημέρωσης, είναι τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) επί της προϋπολογισθείσας συνολικής δαπάνης»*. Η διατύπωση «επί της προϋπολογισθείσας συνολικής δαπάνης» δεν υπήρχε στο αρχικό κείμενο του π.δ. και προστέθηκε με μεταγενέστερη τροποποίηση, γεγονός που δεν είναι άνευ σημασίας.
4. Αν διαπιστωθεί από την Γ.Γ.Ε-Ε ότι δεν έχει τηρηθεί το προβλεπόμενο ποσοστό υπέρ των περιφερειακών ΜΜΕ, τότε ο φορέας υποχρεούται να διαθέσει το ποσό που υπολείπεται *«στην κατηγορία του περιφερειακού μέσου για την οποία δεν τηρήθηκε η ποσόστωση...»* με το πρόγραμμα προβολής του επόμενου έτους. Αν αυτό δεν γίνει *«επιβάλλεται στον φορέα από τον Υπουργό στον οποίο ανατίθενται οι αρμοδιότητες της Γ.Γ.Ε.Ε, διοικητικό πρόστιμο ισόποσο με τη διαφημιστική δαπάνη που υπολείπεται προς συμπλήρωση του ανωτέρω ποσοστού συμμετοχής.»*
5. Η τήρηση της διαδικασίας αυτής αποτελεί προϋπόθεση του κύρους κάθε σχετικής σύμβασης ανάθεσης διαφημιστικών υπηρεσιών μετάδοσης μηνυμάτων κλπ. Ο έλεγχος ανήκει στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Οι συμβάσεις όμως δεν κατατίθενται στη ΓΓΕ-Ε.
6. Οι φορείς του δημοσίου μπορούν να συνάπτουν συμβάσεις ανάθεσης διαφημιστικών υπηρεσιών για μια σειρά δραστηριότητες πλην της *«μετάδοσης ή καταχώρισης ή με άλλο υλικό μέσο προβολής των διαφημιστικών και λοιπών μηνυμάτων του Δημοσίου»*. Αυτό είναι ευθύνη των ίδιων των φορέων του δημοσίου οι οποίοι επιλέγουν οι ίδιοι τις εκδοτικές επιχειρήσεις εφημερίδων και περιοδικών ή τις επιχειρήσεις ηλεκτρονικού τύπου (sites) στις οποίες θα γίνουν οι διαφημιστικές καταχωρίσεις μετά από συνεκτίμηση του κόστους της καταχώρισης, της απήχησης του Μέσου *«...με βάση τη μέση μηνιαία κυκλοφορία του εντύπου όπως αυτή βεβαιούται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΓΓΕ-Ε»* και την απήχηση και επισκεψιμότητα του διαδικτυακού μέσου *«... όπως αυτή βεβαιούται από ευρέως αποδεκτό φορέα»*). Οι εντολές καταχώρισης μπορούν να δίνονται και από τον ανάδοχο των διαφημιστικών υπηρεσιών όμως *«για λογαριασμό και κατ' εντολήν της αναθέτουσας αρχής» που διατηρεί και την ευθύνη της επιλογής του Μέσου!* Η εξόφληση γίνεται πάντα από τις αναθέτουσες αρχές *«κατόπιν προσκόμισης όλων των απαιτούμενων δικαιολογητικών πληρωμής από το μέσο μετάδοσης, καθώς και της βεβαίωσης καλής εκτέλεσης εκ μέρους του αναδόχου διαφημιστικών υπηρεσιών»*.
7. Οι φορείς – αρχές υποχρεούνται να υποβάλλουν στη ΓΓΕ-Ε έως 31 Μαρτίου κάθε χρόνου καταστάσεις με αναλυτικό απολογισμό για τα ποσά που διέθεσαν το προηγούμενο έτος σε κάθε Μέσο και αναλυτικά για κάθε φορέα που ανέλαβε οποιαδήποτε διαφημιστική

δραστηριότητα. Από τις καταστάσεις αυτές πρέπει να προκύπτει η τήρηση της κατανομής «μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών ΜΜΕ». Οι καταστάσεις αυτές πρέπει να αναρτώνται στην ιστοσελίδα της ΓΓΕ –Ε (αν τις βρείτε, γράψτε μου....) καθώς και στην ιστοσελίδα των φορέων αυτών όπου εκτός από τις ετήσιες συγκεντρωτικές καταστάσεις πρέπει να αναρτώνται στο τέλος κάθε τριμήνου και οι αντίστοιχες καταστάσεις που αφορούν το προηγούμενο τρίμηνο! Θα εκπλαγώ αν έστω και ένας φορέας του δημοσίου τηρεί την υποχρέωση αυτή! Επίσης οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος προβολής και μέχρι την 31/3/του επόμενου έτους «έκθεση απολογισμού του προγράμματος προβολής με εκτίμηση για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, από την οποία προκύπτει η τήρηση του προβλεπόμενου ελάχιστου ποσοστού συμμετοχής τριάντα τοις εκατό (30%) των περιφερειακών μέσων στην κατανομή της συνολικής δαπάνης».

8. Η ανάδοχος διαφημιστική εταιρεία υποχρεούται πριν την εξόφληση να προσκομίσει στην αναθέτουσα αρχή αναλυτική κατάσταση στην οποία αναγράφονται το όνομα και το είδος του Μέσου που χρησιμοποιήθηκε, ο αριθμός, η ημερομηνία και το ποσό του τιμολογίου που εξεδόθη από το Μέσο προς την εταιρεία. Επίσης, πρέπει να επισυνάπτονται οι αντίστοιχες εξοφλητικές αποδείξεις της εταιρείας προς τα ΜΜΕ. Η εγγυητική επιστολή δεν επιστρέφεται αν δεν προσκομιστούν τα στοιχεία αυτά.
9. Για τον έλεγχο της εφαρμογής του κανόνα της κατανομής στα περιφερειακά ΜΜΕ, ζητείται από τη ΓΓΕ-Ε η γνώμη των συλλογικών φορέων της αντίστοιχης κατηγορίας μέσων. Για το σκοπό αυτό ο Υπουργός Επικρατείας (τώρα ο Υφυπουργός στον Πρωθυπουργό, αρμόδιος για τα ΜΜΕ) συγκροτεί Επιτροπή Γνωμοδοτική στην οποία μετέχουν υποχρεωτικά οι εκπρόσωποι των φορέων. Η Επιτροπή πρωτοσυστήθηκε το 2004 και πρέπει να συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά το μήνα (αδρανεί εδώ και χρόνια). Η αρμόδια διεύθυνση της ΓΓΕ-Ε διαβιβάζει όλες τις σχετικές καταστάσεις στην Επιτροπή και μετά τις επισημάνσεις της μπορεί να προβαίνει σε συστάσεις κλπ προς τους φορείς για την τήρηση των ποσοστών κατανομής.
10. Στο βασικό νομοθετικό πλαίσιο για την κρατική διαφήμιση που είναι το ΠΔ 261/97 δεν προβλέπονται κανενός είδους κυρώσεις για τη μη τήρηση από μέρους των διαφόρων εμπλεκόμενων υπηρεσιών των υποχρεώσεων που προαναφέρθηκαν.
11. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι δύο πρόσφατες διατάξεις του Ν5005/22 σύμφωνα με τις οποίες α) οποιαδήποτε διαφημιστική καταχώριση του δημοσίου πρέπει υποχρεωτικά να γίνεται μόνο σε εφημερίδες και sites που περιλαμβάνονται στα αντίστοιχα μητρώα και β) για την κατανομή των διαφημιστικών καταχωρίσεων οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη «το μέγεθος της επιχείρησης...» καθώς και τα στοιχεία κυκλοφορίας της εφημερίδας και απήχησης-επισκεψιμότητας της ιστοσελίδας.

Δ. Τα προβληματικά σημεία

Χωρίς αμφιβολία, τα προβλήματα είναι πάρα πολλά. Πρόκειται για ένα σύστημα που δεν λειτουργεί! Για δύο κυρίως λόγους:

Ο πρώτος είναι κατά βάση πολιτικός και έχει να κάνει με την φαυλότητα του όλου καθεστώτος και την πολιτική διαχείριση του όλου ζητήματος από τους τοπικούς, περιφερειακούς και κεντρικούς φορείς εξουσίας, χωρίς βεβαίως και η άλλη πλευρά, τα ΜΜΕ να είναι «αθώα του αίματος». Η διαπλοκή είναι πάντα ένα «τανγκό για δύο».

Ο δεύτερος λόγος είναι περισσότερο «λειτουργικός» και έχει να κάνει με τις αδυναμίες του όλου συστήματος, ηθελημένες και σκόπιμες οι περισσότερες, που αναφέρονται σε εσφαλμένες διατυπώσεις του νόμου, μη εφαρμόσιμες διατάξεις στην πράξη, αδυναμίες όσον αφορά την τήρηση των όποιων θετικών διατάξεων, τον έλεγχο εφαρμογής και την επιβολή κυρώσεων κλπ.

Σταχυολογούμε μερικά από τα πιο σημαντικά προβληματικά σημεία:

1. Παραβιάζει ανοιχτές πόρτες η διαπίστωση ότι η Κρατική Διαφήμιση αποτελεί το κύριο όχημα εκμαυλισμού και διαπλοκής των ΜΜΕ με την πολιτική εξουσία, κεντρική ή τοπική. Έτσι, κυρίως στην κεντρική σκηνή όπου διακινείται και ο κύριος όγκος του κρατικού διαφημιστικού χρήματος, αλλά δυστυχώς και στην Περιφέρεια, παρατηρούμε συνεχώς το φαινόμενο έντυπα και σταθμοί ή sites που κανένας δεν διαβάζει, δεν βλέπει και δεν ακούει να βρίσκονται να φιλοξενούν κρατική διαφήμιση δεκάδων χιλιάδων ευρώ σε μια πρωτοφανή όσο και απαράδεκτη διασπάθιση του δημοσίου χρήματος.

2. Στο νούμερο-φετίχ του περιφερειακού τύπου, το περιβόητο 30% του Ν2328/95, έχουν επενδύσει πολύ περισσότερες ελπίδες από όσες πραγματικά αντιπροσωπεύει. Εδώ υπάρχει ένα πρόβλημα νομοθετικής διατύπωσης και ένα πραγματολογικό πρόβλημα.

Ο νόμος (άρθρο 9 ν2328/95 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) χρησιμοποιεί την εξής διατύπωση: «*Το ποσοστό συμμετοχής των περιφερειακών μέσων ενημέρωσης (έντυπα μέσα, ραδιόφωνο, τηλεόραση) στην κατανομή της συνολικής δαπάνης του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%)*». Μιλάει σαφώς για «συνολική δαπάνη» αναφερόμενος προφανώς στο σύνολο του εγκεκριμένου προϋπολογισμού κάθε διαφημιστικού προγράμματος επί του οποίου θα πρέπει να υπολογίζεται το 30%. Το π.δ 261/97 χρησιμοποιούσε πριν τροποποιηθεί με τον πρόσφατο ν5005/22 μια επίσης προβληματική διατύπωση αναφέροντας στο άρθρο 4 παρ.2 ότι «*Η συμμετοχή των περιφερειακών μέσων ενημέρωσης για κάθε κατηγορία μέσων ενημέρωσης είναι τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%)*» αφήνοντας να εννοηθεί ότι κάθε κατηγορία ΜΜΕ (τηλεόραση, ραδιόφωνο, έντυπο) θα πρέπει να πάρει το 30% της δαπάνης! Η ισχύουσα μετά την τροποποίηση διατύπωση έχει, όπως προαναφέραμε, ως εξής: «*Στα προγράμματα αυτά περιλαμβάνεται υποχρεωτικά και η κατανομή της προϋπολογιζόμενης δαπάνης κάθε φορέα στα περιφερειακά μέσα ενημέρωσης (έντυπα μέσα, ραδιόφωνο, τηλεόραση). Η συμμετοχή των περιφερειακών μέσων ενημέρωσης, ανά κατηγορία μέσου ενημέρωσης, είναι τουλάχιστον τριάντα τοις εκατό (30%) επί της προϋπολογισθείσας συνολικής δαπάνης*». Παρατηρούμε ότι επανέρχεται η αναφορά στο σύνολο της «προϋπολογισθείσας συνολικής δαπάνης» ως βάσης υπολογισμού του 30%, ενώ, προφανώς εκ παραδρομής δεν έχει περιληφθεί

στην ειδική αναφορά των κατηγοριών ΜΜΕ και ο ηλεκτρονικός τύπος (sites) που εντούτοις από σειρά άλλων διατάξεων του πρόσφατου ν5005/22, περιλαμβάνεται ρητώς στους δικαιούχους κρατικής διαφήμισης.

Το πραγματολογικό πρόβλημα είναι ότι στην πράξη συμβαίνει το εξής: τις περισσότερες φορές οι μισοί και πλέον προϋπολογισμοί της διαφημιστικής δαπάνης των διαφόρων προγραμμάτων, αφορούν μορφές προβολής οι οποίες για ευνόητους λόγους είναι εξαιρετικά δημοφιλείς στους επικεφαλής των φορέων του δημοσίου (outdoor διαφήμιση, διοργάνωση εκδηλώσεων, αμοιβές συμβούλων κλπ). Τα ποσά που διατίθενται για τους σκοπούς αυτούς ΔΕΝ υπολογίζονται στην υποχρέωση κατανομής του 30% που γίνεται επί του υπολοίπου, του κομματιού δηλαδή που πάει σε καταχωρήσεις, μεταδόσεις μηνυμάτων κλπ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας μόνο το 20-30% του συνολικού διαφημιστικού προγράμματος διατίθεται στα ΜΜΕ, ενώ το λογικό θα ήταν το αντίθετο αφού πρόκειται για πρόγραμμα προβολής δραστηριοτήτων! Άρα στην πράξη το περίφημο 30% πρέπει να υπολογίζεται επί του 20% ή 30% της συνολικής δαπάνης κάθε φορέα!! Αυτό και μόνο το γεγονός καθιστά πολλές φορές τη σχετική συζήτηση για το 30% ως καυγά «περί όνου σκιάς»!

3. Πάντως, είτε έτσι είτε αλλιώς, αποτελεί επίσης κοινή διαπίστωση ότι σε κάθε περίπτωση στα περιφερειακά ΜΜΕ φτάνουν ψίχουλα από τη συνολική κρατική διαφήμιση καθώς παραβιάζεται και καταστρατηγείται ασύστολα ο όρος της υποχρεωτικής κατανομής του 30% υπέρ αυτών, ακόμη και αν χρησιμοποιηθεί ως βάση υπολογισμού το ποσό που διατίθεται στα ΜΜΕ και όχι το σύνολο της δαπάνης. Η βασική αιτία γι' αυτό είναι ότι δεν προβλέπονται κυρώσεις για τη μη τήρηση της διάταξης ενώ και εκεί που προβλέπονται δεν επιβάλλονται ποτέ. Το εντυπωσιακό δε είναι ότι κατά καιρούς εμφανίζονται διάφορα στοιχεία που «πιστοποιούν» ότι η κατανομή τηρείται και με το παραπάνω! Ενδελεχής έλεγχος δεν μπορεί να γίνει πρώτον γιατί τα στοιχεία ούτως ή άλλως υποβάλλονται πάντα απολογιστικά και με καθυστέρηση (όταν φυσικά υποβάλλονται) δεύτερον γιατί η επιτροπή παρακολούθησης είναι αδρανοποιημένη και τρίτον γιατί στις καταστάσεις εμφανίζονται διάφορες εμπορικές επωνυμίες ή ονόματα φυσικών προσώπων κλπ και είναι αδύνατον να ξεχωρίσει κανείς ποια είναι τα περιφερειακά ΜΜΕ ανάμεσα στις εκατοντάδες εγγραφές.

4. Η οριοθέτηση του δημόσιου τομέα, των φορέων δηλαδή που υπάγονται στο καθεστώς της κρατικής διαφήμισης είναι ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα καθώς αυτός συνεχώς συρρικνώνεται δραματικά. Ήδη έχουν βγει εκτός πλαισίου μια σειρά μεγάλοι «παίκτες» της διαφημιστικής αγοράς (ΟΠΑΠ – ΔΕΚΟ – Τράπεζες κλπ) και ουσιαστικά έχουν μείνει εντός μόνο τα Υπουργεία, τα ΝΠΔΔ, οι Περιφέρειες και οι Δήμοι που όμως όπως ήδη αναφέραμε, σε πολλές περιπτώσεις διαχειρίζονται μεγάλα ποσά διαφημιστικής προβολής π.χ. ΕΣΠΑ.

5. Στη νομοθεσία, όπως ήδη αναλύθηκε, περιλαμβάνονται αρκετές δικλείδες ασφαλείας που θα μπορούσαν να διασφαλίσουν την τήρηση κανόνων διαφάνειας στο όλο σύστημα κατανομής της κρατικής διαφήμισης και φυσικά να διασφαλίσουν την τήρηση των ευνοϊκών για τον περιφερειακό τύπο ρυθμίσεων. Το πρόβλημα είναι ότι δεν τηρούνται! Για παράδειγμα αποτελεί μόνιμο καθεστώς εδώ και πολλά χρόνια η μη υποβολή των προβλεπόμενων καταστάσεων, οι υπερβολικές καθυστερήσεις, τα προβληματικά ή ελλιπή στοιχεία κλπ. Η τελευταία χρονιά που

αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας τα προβλεπόμενα από το νόμο στοιχεία είναι το μακρινό 2011!

6. Διαχρονικό πρόβλημα (και όχι μόνο του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου) αποτελεί και η σκόπιμη συνήθως, ασάφεια των εννοιών. Παράδειγμα η (σωστή) πρόβλεψη του νέου ν5005/22 ότι η κρατική διαφήμιση θα πρέπει στο εξής να κατανέμεται με βάση «το μέγεθος της επιχείρησης» και την απήχηση κλπ της εφημερίδας. Πως προσδιορίζεται όμως το μέγεθος της επιχείρησης; Με βάση τον κύκλο εργασιών, τον αριθμό των εργαζομένων, το συνδυασμό αυτών των δύο ή και με άλλα κριτήρια; Έπειτα πως προσδιορίζεται η απήχηση της; Εφημερίδας; Από τις πωλήσεις της ή από την αναγνωσιμότητά της; Η πιστοποίηση και των δύο αυτών κριτηρίων είναι εξόχως προβληματική!

E. Οι Προτάσεις του ΣΗΠΕ

Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε για τα προβληματικά σημεία που υπάρχουν τόσο στην κείμενη νομοθεσία όσο και στην διοικητική πρακτική των φορέων του δημοσίου όσον αφορά τη διαχείριση των Προγραμμάτων διαφημιστικής προβολής που τους αφορούν, ο ΣΗΠΕ καταθέτει μια σειρά προτάσεις για την τροποποίηση των σημείων που είναι προβληματικά και οδηγούν σε δυσλειτουργίες.

Οι προτάσεις μας κινούνται κατά βάση σε δύο άξονες:

Πρώτον στη **διασφάλιση της όσο το δυνατόν μεγαλύτερης διαφάνειας** στη συνολική διαχείριση των δημόσιων δαπανών που αφορούν τη διαφημιστική προβολή του Δημοσίου. Δεν νοείται νομοθετική αλλαγή χωρίς παρέμβαση στο σημείο αυτό και εκεί θα εστιαστεί κατά τα φαινόμενα (ή πρέπει να εστιαστεί) όλο το ενδιαφέρον έτσι ώστε να υπάρχει και η μέγιστη δυνατή πολιτική νομιμοποίηση και συναίνεση, χωρίς την οποία δεν μπορεί να προχωρήσει μια τέτοια μεταρρύθμιση.

Δεύτερον στη **διασφάλιση της εφαρμογής στην πράξη** όσων διατάξεων είναι ευνοϊκές για τα συμφέροντα των περιφερειακών ΜΜΕ, και όχι μόνο του έντυπου τύπου. Δεν είναι δα και τόσες πολλές αυτές στο σύνολο της νομοθεσίας ώστε να αδιαφορούμε για την εφαρμογή των όσων υπάρχουν.

Συγκεκριμένες προτάσεις:

- 1. Δημιουργία Ενιαίου Κέντρου Κατανομής της Κρατικής Διαφήμισης.** Ο ασφαλέστερος τρόπος για τη διασφάλιση της διαφανούς και νόμιμης κατανομής της κρατικής διαφήμισης σε όλα τα μέσα εθνικά ή περιφερειακά όλων των κατηγοριών, είναι ο κεντρικός έλεγχος της όλης διαδικασίας. Αυτός μπορεί να εξασφαλιστεί μόνο με τη δημιουργία Ενιαίου Κέντρου Κατανομής της Κρατικής Διαφήμισης που θα συγκεντρώνει όλα τα σχετικά αιτήματα και προγράμματα όλων των δημόσιων φορέων που υπάγονται στη σχετική υποχρέωση και θα κάνει τη σχετική κατανομή στα ΜΜΕ, αλλά και τους εκ των υστέρων ελέγχους για το νόμιμο αλλά και το πρόσφορο αυτής της κατανομής. Αυτό το Κέντρο μπορεί να είναι διϋπουργικό όργανο (όπως συμβαίνει

με την έγκριση των προσλήψεων στο Δημόσιο), η Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, Ειδική Υπηρεσία, Ανεξάρτητη Αρχή ή ακόμη και η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Προτιμότερη κατά τη γνώμη μας η δημιουργία Ειδικής Κρατικής Υπηρεσίας.

2. Αυτό το Κέντρο Κατανομής μπορεί να δημιουργηθεί για μεγαλύτερη ευκολία και ευελιξία και σε περιφερειακό επίπεδο, με ευθύνη της περιφερειακής αυτοδιοίκησης και σύνθεση που θα εξασφαλίζει την πολιτική ανεξαρτησία για την κατανομή της διαφημιστικής δαπάνης των περιφερειακών και τοπικών φορέων.
3. **Κριτήρια κατανομής.** Βασικό ζήτημα είναι πώς θα γίνεται αυτή η κατανομή. Αυθαίρετα και με βάση τις πολιτικές ή προσωπικές επιδιώξεις κάθε πολιτικού υπεύθυνου που είναι και η γενεσιουργός αιτία του ανορθολογισμού και της διαπλοκής ή με βάση αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά προσδιορίζονται στον νόμο τόσο τον προϋπάρχοντα (π.δ 261 άρθρο 7παρ.2) όσο και στο νέο (ν5005/22) αν και όχι με την απαιτούμενη σαφήνεια όπως ήδη αναφέρθηκε. Τα κριτήρια αυτά είναι το α) το μέγεθος της επιχείρησης β) η κυκλοφορία (πωλήσεις) του τελευταίου έτους γ) το κόστος καταχώρισης και δ) η απήχηση του εντύπου (ή η επισκεψιμότητα του site όπως προσδιορίζεται από ευρέως αποδεκτό φορέα). Για την εκτίμηση της απήχησης λαμβάνεται υπόψη, όπως λέει το άρθρο 7παρ2 του π.δ 261/97, «η μέση μηνιαία κυκλοφορία του εντύπου όπως αυτή βεβαιούται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΓΓΕ-Ε». Το κριτήριο των πωλήσεων όπως βλέπουμε αναφέρεται δύο φορές με διαφορετικό περιεχόμενο. Άρα πρέπει να υπάρξει αποσαφήνιση και λεπτομερής προσδιορισμός των κριτηρίων αυτών αξιολογώντας ζητήματα όπως οι έγκυρες μετρήσεις αναγνωσιμότητας, ο δείκτης απασχόλησης προσωπικού (όσο περισσότεροι εργαζόμενοι, τόσο μεγαλύτερο ποσό κρατικής διαφήμισης) αλλά και τα οικονομικά στοιχεία με βάση ειδικού τύπου ισολογισμούς που θα αποδεικνύουν τη βιωσιμότητα του μέσου ώστε να αποκλειστούν οι ευκαιριακοί, οι τυχάρπαστοι ή ακόμη και τυχοδιώκτες ιδιοκτήτες ΜΜΕ που λυμαινούνται σήμερα την κρατική διαφήμιση. Επίσης θα πρέπει να υπάρξουν και ποιοτικοί δείκτες που θα διασφαλίζουν ότι κρατική διαφήμιση δεν θα κατευθυνθεί σε μισαλλόδοξα, ρατσιστικά και λοιπά ανάλογου ύφους και ήθους ΜΜΕ.
4. Αφού μιλάμε για διαφήμιση κυρίαρχο στοιχείο πρέπει να είναι ασφαλώς η απήχηση του Μέσου, εν προκειμένω ο δείκτης αναγνωσιμότητας του εντύπου. Απαιτείται φυσικά θεσμοθετημένη και έγκυρη μέτρηση υπό την αιγίδα κρατικού οργάνου (ΓΓΕ-Ε) ή ανεξάρτητης αρχής. Το επιχείρημα που προβάλλεται συνήθως για το υψηλό κόστος μπορεί να αντιμετωπιστεί με την οικονομική συμμετοχή των ίδιων των Μέσων που θα αποδεχθούν να ενταχθούν στη μέτρηση και φυσικά να πάρουν (μόνο αυτά) μερίδιο της κρατικής διαφήμισης.
5. Καθοριστικής σημασίας ζήτημα είναι η αυστηρή εφαρμογή του όρου της κατανομής του 30% στα περιφερειακά ΜΜΕ. Εδώ πρέπει να γίνει μια σοβαρή νομοθετική εκκαθάριση της σύγχυσης που υπάρχει σήμερα. Για να έχει ουσιαστικό νόημα ο όρος

αυτός και η όλη συζήτηση να μη γίνεται «περί όνου σκιάς» θα πρέπει να αποσαφηνιστεί ότι το ποσοστό υπέρ των περιφερειακών ΜΜΕ (30%) αφορά και αναφέρεται στο σύνολο της εγκεκριμένης από τον αρμόδιο Υπουργό δαπάνης, όπως άλλωστε αναγράφεται τόσο στον Ν2328/95 όσο και στις σχετικές εγκριτικές αποφάσεις. Σε αντίθετη περίπτωση πρέπει να προσδιορίζεται σαφώς στο ίδιο το Πρόγραμμα Διαφημιστικής Προβολής όπως αυτό υποβάλλεται προς έγκριση, το ποσό που προορίζεται να διατεθεί στα ΜΜΕ έτσι ώστε να μπορεί να υπολογιστεί η τήρηση ή μη της υποχρέωσης διάθεσης του 30% στα περιφερειακά ΜΜΕ.

6. Για τη διασφάλιση της τήρησης του παραπάνω όρου είναι αναγκαία η πρόβλεψη της επιβολής αυστηρών κυρώσεων για τους φορείς και τις υπηρεσίες που θα αποδειχθεί ότι παραβιάζουν την υποχρέωση αυτή. Το μυστικό εδώ είναι η καθιέρωση όχι γενικής και απρόσωπης αλλά εξατομικευμένης ευθύνης υπαλλήλων και υπηρεσιακών παραγόντων που θα υπογράψουν τα σχετικά χρηματικά εντάλματα.
7. Εξαιρετικής σημασίας ζήτημα είναι η απαρέγκλιτη και αυστηρή εφαρμογή των ήδη υφιστάμενων διατάξεων για την έγκαιρη και πλήρη υποβολή και ανάρτηση στο διαδίκτυο των προβλεπόμενων καταστάσεων είτε από τους δημόσιους φορείς είτε από τις διαφημιστικές εταιρείες. Εννοείται ότι αυτό διασφαλίζεται μόνο με την πρόβλεψη κυρώσεων για τους παραβάτες πολιτικούς και υπηρεσιακούς παράγοντες στο πρότυπο των ρυθμίσεων του ΠΔ 60/97. Μόνο με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιστεί η αναγκαία διαφάνεια στην κατανομή του δημοσίου χρήματος και θα καταστεί δυνατός ο σχετικός έλεγχος.
8. Ενεργοποίηση και διασφάλιση της ουσιαστικής λειτουργίας της Γνωμοδοτικής Επιτροπής του άρθρου 27 του Ν. 3166/03 με τη συμμετοχή όλων των συλλογικών φορέων των ΜΜΕ για τον έλεγχο εφαρμογής της σχετικής νομοθεσίας. Η Επιτροπή αυτή λειτούργησε στο παρελθόν με θετικά αποτελέσματα (ίσως γι' αυτό απενεργοποιήθηκε σύντομα).
9. Υπαγωγή και των Τραπεζών στο καθεστώς της κρατικής διαφήμισης. Η υποχρέωση δημοσίευσης απολογιστικών 3μηνιαίων καταστάσεων διαφημιστικής δαπάνης δεν τηρείται πλέον. Τα στοιχεία είναι συγκλονιστικά. Η συμμετοχή όλων των περιφερειακών ΜΜΕ **όλων των κατηγοριών** στη συνολική διαφημιστική δαπάνη των τραπεζών δεν ξεπερνάει το 3,5%! Πρόκειται για σκάνδαλο που δεν πρέπει να επιτρέψουμε να συνεχίζεται.

Μια πρόταση επί της διαδικασίας

Το ζήτημα της Κρατικής Διαφήμισης είναι πολυπαραγοντικό. Τόσο αντικειμενικά όσο και από άποψη εμπλεκόμενων φορέων. Αυτοί οι φορείς είναι το Δημόσιο στον στενό του πυρήνα (Υπουργεία, Κρατικοί Οργανισμοί, ΝΠΔΔ), η Αυτοδιοίκηση (Περιφέρειες, Δήμοι), τα ΜΜΕ (Πανελλήνιας εμβέλειας και Περιφερειακά), οι φορείς της Διαφήμισης (Διαφημιστές και Διαφημιζόμενοι). Όλοι έχουν και πρέπει να έχουν λόγο στη διαμόρφωση ενός νέου τοπίου όσον αφορά την Κρατική Διαφήμιση. Για το λόγο αυτό θα πρέπει άμεσα, με ευθύνη του αρμόδιου για τα ΜΜΕ Υπουργείου να ανοίξει ένας σχετικός δημόσιος διάλογος ο οποίος για να είναι συντεταγμένος και χρονικά οριοθετημένος θα ήταν σκόπιμο να οργανωθεί στο πλαίσιο μιας Ειδικής Επιτροπής για το νέο Καθεστώς της Κρατικής Διαφήμισης όπου όλοι οι προαναφερθέντες φορείς ή και όποιος άλλος έχει έννομο συμφέρον θα κληθούν να πάρουν μέρος και να καταθέσουν τις απόψεις τους. Έτσι κι αλλιώς ο ΣΗΠΕ θα είναι έτοιμος και για τη συμμετοχή και για την υποβολή συγκεκριμένων προτάσεων.

ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΤΥΠΟ

- **Που βρισκόμαστε σήμερα**
- **Η ανάγκη διατήρησης των δημοσιεύσεων**
- **Οι Προτάσεις του ΣΗΠΕ**
- **Το ζήτημα της κατανομής των δημοσιεύσεων**

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Που βρισκόμαστε σήμερα

Από το 2007, έτος ψήφισης του εμβληματικού Ν3548/07 που αφορά ακριβώς το ζήτημα των υποχρεωτικών κρατικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο, το θέμα αυτό έχει σχεδόν μονοπωλήσει το ενδιαφέρον όλων των εμπλεκομένων με τον κλάδο.

Υπό την πίεση παραγόντων της αγοράς κατά καιρούς σημειώθηκαν αρκετές απόπειρες για την κατάργηση αυτής της υποχρεωτικότητας τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις διακηρύξεις και προκηρύξεις διαγωνισμών του δημοσίου. Οι πιέσεις αυτές απέφεραν καρπούς καθώς ήδη έχει από ετών καταργηθεί η δημοσίευση στον τύπο πανελλήνιας κυκλοφορίας αλλά και στον περιφερειακό τύπο. Απλώς στην περίπτωση μας η κατάργηση αυτή με αλληπάλληλες νομοθετικές τροποποιήσεις και μεταβατικές διατάξεις νόμων έχει ανασταλεί μέχρι 31.12.25! Αρχικά με τις εξαιρετικές διατάξεις του άρθρου 379 του Ν4412/16 η κατάργηση ανεστάλη μέχρι 31/12/20, ακολούθησε η διάταξη του άρθρου 185 του Ν4764/20 με την οποία η κατάργηση μετατέθηκε για τις 31/12/21, ακολούθησε η διάταξη του άρθρου 245 του Ν4782/21 με την οποία η κατάργηση μετατέθηκε για τις 31/12/23 και τέλος, με την πρόσφατη διάταξη του άρθρου 57 παρ.4 του Ν5079/23 έχουμε νέα παράταση της εκκρεμότητας μέχρι 31/12/25! Μια ολόκληρη δεκαετία «μόνιμης προσωρινότητας».

Εδώ πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και απολύτως ακριβείς γιατί υπάρχει ήδη σοβαρή σύγχυση αλλά και γιατί η σαφής οριοθέτηση της κατάστασης επηρεάζει τον χειρισμό και την αντιμετώπιση του όλου ζητήματος.

Η ακριβής διατύπωση είναι ότι σήμερα που γράφονται αυτές οι γραμμές οι κρατικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο έχουν καταργηθεί και απλώς αυτή η κατάργηση έχει ανασταλεί μέχρι 31/12/25.

Κατ' αρχήν η κατάργηση αυτή δεν αφορά το σύνολο των κρατικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο αλλά μόνον τις διακηρύξεις δημοπρασιών και τις προκηρύξεις διαγωνισμών. Και είναι μεν αλήθεια ότι αυτή η κατηγορία αποτελεί τον μεγαλύτερο όγκο των κρατικών δημοσιεύσεων αλλά είναι επίσης αλήθεια ότι όλες οι άλλες μορφές και τύποι των δημοσίων καταχωρίσεων στον Π.Τ. διατηρούνται και ισχύουν κανονικά!

Και όταν λέμε ότι καταργούνται οι δημοσιεύσεις, εννοούμε ότι όταν προκηρύσσεται μια δημοπρασία ή ένας διαγωνισμός από φορέα του δημοσίου ή ευρύτερου δημόσιου τομέα, η δημοσιότητα σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με τον ισχύοντα Νόμο για τις δημόσιες συμβάσεις (Ν4782/21) εξαντλείται στην ανάρτηση της διακήρυξης-προκήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ. Η διευκρίνιση αυτή είναι απαραίτητη για να γίνει κατανοητό ότι η όποια νομοθετική παρέμβαση προταθεί, όπως θα γίνει παρακάτω, για τη μονιμοποίηση των δημοσιεύσεων αυτού του τύπου πρέπει να γίνει σε αυτό ακριβώς το σημείο, **δηλαδή σε αυτό που αναφέρεται στη δημοσιότητα στο εθνικό επίπεδο** και όχι στις μεταβατικές διατάξεις του Νόμου όπως εσφαλμένα προτείνεται από διάφορους φορείς του περιφερειακού τύπου μέχρι σήμερα!

Συμπέρασμα: Οι κρατικές δημοσιεύσεις που αφορούν τη δημοσιότητα των δημοσίων συμβάσεων έχουν ήδη καταργηθεί και απλώς έχει ανασταλεί μέχρι το τέλος του 2025 αυτή η

κατάργηση. Οι λοιπές υποχρεωτικές από οποιαδήποτε διάταξη νόμου δημοσιεύσεις στον Π.Τ. ισχύουν και πρέπει να γίνονται κανονικά!

B. Γιατί πρέπει να διατηρηθούν οι κρατικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο;

Πρώτα-πρώτα για λόγους διαφάνειας των οικονομικών συναλλαγών του δημοσίου. Πρέπει επιτέλους να γίνει απολύτως σαφές ότι οι υποχρεωτικές κρατικές δημοσιεύσεις δεν είναι δώρο ή επιχορήγηση προς τον Περιφερειακό Τύπο, αλλά εκπλήρωση στοιχειωδών και αυτονόητων υποχρεώσεων της πολιτείας. Η διατήρηση των υποχρεωτικών κρατικών δημοσιεύσεων στον Περιφερειακό Τύπο επιβάλλεται από λόγους διαφάνειας, χρηστής διοίκησης και ουσιαστικής ενημέρωσης των πολιτών για σημαντικές αποφάσεις και δραστηριότητες των φορέων του δημοσίου τις οποίες ο νομοθέτης κρίνει ότι πρέπει να πληροφορούνται. Αυτό όπως είναι φανερό αφορά ιδιαίτερα πράξεις και αποφάσεις της διοίκησης που αφορούν έργα, προμήθειες και υπηρεσίες του δημοσίου, δηλαδή διαχείριση και κατανομή του δημοσίου χρήματος. Σήμερα δεν υπάρχει άλλος τρόπος για να γίνει αυτό με απόλυτη εγκυρότητα, αξιοπιστία και αποδεικτική ισχύ ώστε και οι άμεσα ενδιαφερόμενοι και οι τρίτοι πολίτες να ενημερώνονται πλήρως και έγκαιρα για ζητήματα σοβαρά που δεν αφορούν μόνο το δημόσιο χρήμα αλλά πολλές φορές επηρεάζουν τη ζωή ή την περιουσία τους κλπ.

Οι κανόνες δημοσιότητας όλων των πράξεων, αποφάσεων, διαδικασιών κλπ των φορέων του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα είναι ουσιώδη και κρίσιμα στοιχεία για την εγκυρότητά τους. Η μη τήρηση των κανόνων αυτών ή ακόμη και η πλημμελής τήρησή τους επιφέρει σύμφωνα με την πάγια νομολογία των δικαστηρίων μας και του ΣτΕ πλήρη και απόλυτη ακυρότητα. Ιστορικά και διαχρονικά ο βασικός αυτός κανόνας εκπληρώνεται μέσω των καταχωρίσεων στον ημερήσιο και εβδομαδιαίο τύπο και με τη μορφή που κάθε φορά καθορίζει ο νόμος, όλων αυτών των υποχρεωτικών κρατικών δημοσιεύσεων.

Το «επιχείρημα» ότι η ανάρτηση σε διάφορες ιστοσελίδες υποκαθιστά πλήρως τη δημοσίευση στον τύπο είναι λογικά και νομικά αστήρικτο. Η απλή ανάρτηση στο διαδίκτυο είναι μια «δυνητική» μορφή γνωστοποίησης σε αφηρημένο αριθμό αποδεκτών, ενδεχομένως μηδενικό, που αποκλείει εκ των πραγμάτων μεγάλο αριθμό πολιτών από αυτή και δεν πληροί σε καμιά περίπτωση τα εχέγγυα δημοσιότητας που ο νομοθέτης θεωρεί αναγκαία για να επιβάλλει την υποχρεωτική δημοσίευση των συγκεκριμένων πράξεων. Επιπλέον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ακόμη και οι προκηρύξεις και διακηρύξεις δημοπρασιών κλπ που αποτελούν και το βασικό κορμό των κρατικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο, δεν αφορούν μόνο τους συμμετέχοντες εργολάβους και προμηθευτές αλλά και τους απλούς πολίτες που δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο αλλά έχουν προφανές ενδιαφέρον να πληροφορούνται τι πρόκειται να γίνει στην περιοχή τους ή πως διαχειρίζεται το δημόσιο χρήμα η τοπική, περιφερειακή ή κεντρική εξουσία. Μόνο όσοι έχουν συμφέρον να παραμείνουν αυτά τα ζητήματα στο σκοτάδι και μακριά από τους προβολείς της κοινής γνώμης μπορούν να υποστηρίξουν τέτοιου είδους «επιχειρήματα». Δεν υπάρχει φυσικά αντίρρηση για την ταυτόχρονη δημοσίευση στο ΚΗΜΔΗΣ και στις ιστοσελίδες

των αναθετουσών αρχών. Αυτό που δεν μπορεί να γίνει δεκτό κατά κανένα τρόπο είναι η πλήρης υποκατάσταση των δημοσιεύσεων στον τύπο από τις αναρτήσεις αυτές.

Αυτό το βασικό επιχείρημα το αποδέχεται κατηγορηματικά και με τον πιο επίσημο τρόπο και η ίδια η Πολιτεία! Στην αιτιολογική έκθεση του Ν4764/20 που περιλαμβάνει τη διάταξη για την αναστολή επί έναν χρόνο (μέχρι 31/12/21) της κατάργησης των δημοσιεύσεων, συνδέεται με άμεσο, σαφή και κατηγορηματικό τρόπο η υποχρέωση καταχώρισης των πράξεων αυτών του δημοσίου με το αίτημα της διαφάνειας των δημοσίων συμβάσεων. Η αναφορά για το συγκεκριμένο άρθρο, λέει ότι *«ο καθορισμός νέας ημερομηνίας... κρίνεται επιβεβλημένος για λόγους διαφάνειας των δημοσίων συμβάσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο η οποία εξυπηρετείται καλύτερα από τη δημοσίευση των σχετικών περιλήψεων διακηρύξεων στον τοπικό και περιφερειακό τύπο»*. Η ίδια διατύπωση επαναλαμβάνεται και στην αιτιολογική έκθεση του ισχύοντος Ν4782/21 όπου αναφέρεται ρητά ότι *«ο καθορισμός νέας ημερομηνίας ισχύος της κατάργησης κρίνεται επιβεβλημένος για λόγους διαφάνειας των δημοσίων συμβάσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο»*.

Ένα δεύτερο επιχείρημα είναι το μικρό δημοσιονομικό αλλά και επιχειρηματικό κόστος που συνιστά αυτή η κατηγορία των δημοσιεύσεων σε σχέση πάντα με το εξυπηρετούμενο αγαθό της διαφάνειας αλλά και της ασφάλειας των συναλλαγών. Όπως όλοι γνωρίζουν το οικονομικό όφελος από «τη μείωση του κόστους των συναλλαγών» είναι ελάχιστο καθώς πρόκειται για πολύ μικρού κόστους δημοσιεύσεις και σε κάθε περίπτωση εντελώς αναντίστοιχο προς την κεφαλαιώδη σημασία αυτών των δημοσιεύσεων όπως ήδη αναλύθηκε. Αν πρόκειται να εξαφανίσουμε βασικές αρχές της διαφάνειας και της νομιμότητας για να εξοικονομήσουμε κάποια ελάχιστα ευρώ τότε κάνουμε σημαντικό λάθος που ενδεχομένως, λόγω αδιαφανών πρακτικών που θα επικρατήσουν θα προκαλέσει πολλαπλάσιο δημοσιονομικό κόστος από το όποιο όφελος! Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό που συνέβη με την κατάργηση της υποχρέωσης δημοσίευσης των ισολογισμών και των λοιπών οικονομικών στοιχείων των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. Το 25% των εταιρειών δεν δημοσιεύουν εδώ και χρόνια τις οικονομικές τους καταστάσεις και δεν υφίστανται καμία απολύτως κύρωση! Για τις υπόλοιπες που δημοσιεύουν, οι αναρτήσεις στο ΓΕΜΗ γίνονται αρκετούς μήνες ή και έναν χρόνο αργότερα ενώ πρόσφατα καταργήθηκε και η υποχρέωση ανάρτησης στις ιστοσελίδες τους! Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό που συνέβη με την εταιρία «ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ» που δεν κατέθετε ούτε αναρτούσε ισολογισμούς επί τριετία και τους κατέθεσε στο ΓΕΜΗ την ημέρα που πτώχευσε. Πλήρωσε 1.350 ευρώ πρόστιμο και έριξε κανόνι 1,3 δις στην αγορά! Η δημοσίευση πρέπει να επανέλθει για να ενημερώνονται εγκαίρως όσοι πρέπει να ενημερώνονται. Και είναι πολλοί αυτοί: Συναλλασσόμενοι και πελάτες, εργαζόμενοι, δημόσιο, ασφαλιστικά ταμεία, τράπεζες κλπ.

Σοβαρό επιχείρημα υπέρ της διατήρησης των υποχρεωτικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο αποτελεί και το ευρωπαϊκό υπόδειγμα. Σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης οι δημοσιεύσεις αυτές ιδίως όσον αφορούν έργα, προμήθειες, υπηρεσίες και γενικώς διάθεση δημοσίου χρήματος, γίνονται στον έντυπο τύπο χωρίς να τεθεί ζήτημα υποκατάστασής τους από άλλες μορφές ηλεκτρονικής κλπ δημοσίευσης. Δεν είναι δυνατόν να επικαλούμαστε το ευρωπαϊκό υπόδειγμα αλλά καρτ, μόνο ως πηγή περιορισμών και περικοπών και να το παρακάμπτουμε όταν αφορά μέτρα και πολιτικές υπέρ του περιφερειακού τύπου!

Τέλος πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι υποχρεωτικές κρατικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο αποτελούν σήμερα έναν βασικό οικονομικό πόρο για όλες τις επιχειρήσεις τύπου της ελληνικής περιφέρειας, για τις περισσότερες μάλιστα, τις πιο μικρές, αποτελούν το κύριο έσοδό τους. Δεν υπάρχει επομένως αμφιβολία για όποιον στοιχειωδώς γνωρίζει την υπάρχουσα κατάσταση στον κλάδο, ότι τυχόν κατάργηση των υποχρεωτικών κρατικών δημοσιεύσεων θα σημάνει και το οριστικό τέλος του περισσότερων επιχειρήσεων τύπου της ελληνικής περιφέρειας και την απώλεια εκατοντάδων θέσεων εργασίας σε τομείς μάλιστα και ειδικότητες αλλά και σε περιοχές που είναι εντελώς αδύνατη η εξεύρεση νέων. Αλλοίμονο αν στο όνομα της εξοικονόμησης κάποιων ελάχιστων ευρώ οδηγήσουμε στην εξαφάνιση ακόμη και ιστορικών τίτλων της ελληνικής περιφέρειας. Τίθεται εκ των πραγμάτων ζήτημα ποιότητας της δημοκρατίας μας και αυτό δεν μπορεί κανένα λόμπι και καμιά επιχειρηματική σκοπιμότητα να το επιβάλλει αλλά και καμιά πολιτική δύναμη να το υποστηρίξει στα σοβαρά.

Γ. Οι Προτάσεις του ΣΗΠΕ

Γ.1 Μονιμοποίηση του καθεστώτος των δημοσιεύσεων

Εξηγήσαμε αναλυτικά τους λόγους που επιβάλλουν τη διατήρηση των υποχρεωτικών κρατικών δημοσιεύσεων στον περιφερειακό τύπο.

Η ίδια η επιχειρηματολογία που χρησιμοποίησε η Πολιτεία για να δικαιολογήσει τις αναβολές της κατάργησης των δημοσιεύσεων, όταν συνέδεσε την απόφαση αυτή με τη διαφάνεια των συναλλαγών και όχι με την συγκυρία, δεν της επιτρέπει οποιαδήποτε άλλη απόφαση. Επιτέλους αυτή η τραγελαφική κατάσταση με τις ετήσιες παρατάσεις της υποχρεωτικότητας των δημοσιεύσεων πρέπει να τερματιστεί γιατί εκτός των άλλων δεν συνάδει με τους κανόνες της καλής νομοθέτησης και της χρηστής διοίκησης και υποκρύπτει προθέσεις πολιτικής ομηρίας του τύπου.

Η μονιμοποίηση αυτή πρέπει γίνει στη βάση των όσων ήδη εξετέθησαν, με νομοθετική παρέμβαση στο κυρίως «σώμα» του Ν4782/21 για τις δημόσιες συμβάσεις και όχι στις μεταβατικές διατάξεις του νόμου αυτού. Άρα στο άρθρο 19 του Ν4782/21 που αφορά τη δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο πρέπει να προστεθεί η εξής Τροπολογία:

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 19 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4782/21 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία»

Στην παρ.1 του άρθρου 19 του Ν4782/21, μετά το πρώτο εδάφιο, προστίθεται ένα ακόμη εδάφιο ως εξής:

Οι προκηρύξεις, διακηρύξεις και αποφάσεις αυτές δημοσιεύονται υποχρεωτικά στον περιφερειακό και τοπικό τύπο, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν3548/07 ως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

Γ.2 Επέκταση του πεδίου εφαρμογής των δημοσιεύσεων

Οι υποχρεωτικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο πρέπει να επεκταθούν σε τρία ακόμη ζητήματα:

Πρώτον στην συμπερίληψη στις διατάξεις του Ν3548/07 και των διακηρύξεων πρόσληψης προσωπικού. Η εξαίρεση που υπήρχε στον αρχικό νόμο και επεβίωσε όλων των τροποποιήσεων είναι πλέον ακατανόητη. Η συμπερίληψη θα έχει άμεσες πρακτικές ωφέλειες.

Δεύτερον στην επαναφορά της υποχρέωσης δημοσίευσης, ειδικά στον Περιφερειακό Τύπο των Ισολογισμών και των λοιπών οικονομικών στοιχείων των Α.Ε και Ε.Π.Ε. Μπορεί βάσιμα να υποστηριχθεί ένα τέτοιο αίτημα αφού το έλλειμμα διαφάνειας που παρατηρήθηκε στην αγορά ως προς τα οικονομικά δεδομένα των επιχειρήσεων είναι τεράστιο, όπως ήδη αναλύθηκε.

Τρίτον στην επαναφορά της δημοσίευσης των προγραμμάτων πλειστηριασμών, υποχρέωση που έχει καταργηθεί από το 2014. Δεν πρόκειται βέβαια για κρατική αλλά για ιδιωτική δημοσίευση που παράγει όμως σημαντικές έννομες συνέπειες και για αυτό το λόγο περιβάλλεται από ιδιαίτερες νομικές εξασφαλίσεις.

Γ.3 Αντιμετώπιση εσφαλμένων και καταχρηστικών πρακτικών

Για να είναι σωστή και ολοκληρωμένη μια πολιτική που αφορά τις κρατικές δημοσιεύσεις στον περιφερειακό τύπο, πρέπει να αντιμετωπίσει επίσης και να εξαλείψει κάποιες βασικές παθογένειες που έχουν παρατηρηθεί στο ζήτημα αυτό.

Οι κυριότερες από αυτές είναι:

Η καθυστέρηση εξόφλησης των τιμολογίων των δημοσιεύσεων από μέρους των φορέων του δημοσίου. Δεν έχει νόημα η μονιμοποίηση των δημοσιεύσεων αν αυτές εξοφλούνται πολλές φορές με πολύ μεγάλη καθυστέρηση. Αυτή πέραν της γνωστής γραφειοκρατίας δημιουργείται και από την έλλειψη σαφήνειας του νόμου εν προκειμένω και τη σύγχυση σε σχέση με το ποιος βαρύνεται με τη δαπάνη και το ποιος εξοφλεί. Υπάρχουν αντιφατικές αποφάσεις και γνωμοδοτήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του ΝΣΚ. Θεωρητικά βέβαια το θέμα λύθηκε με την πρόσφατη διάταξη του άρθρου 26 παρ.2 του Ν5005/22 με την οποία τροποποιήθηκε το άρθρο 4 του Ν3548/07 και πλέον οι δαπάνες καταχώρισης εξοφλούνται άμεσα από την αναθέτουσα αρχή και εισπράττονται αργότερα από τον εργολάβο, προμηθευτή κλπ με την εξόφληση του πρώτου λογαριασμού (εννοείται όταν υπόχρεος προς εξόφληση είναι ο ανάδοχος). Αυτή όμως η διάταξη δημιούργησε νέα προβλήματα καθώς πολλοί φορείς του δημοσίου θεωρούν εσφαλμένα ότι αφορά τον τρόπο χρέωσης και τιμολογούν τις δημοσιεύσεις με «τιμή δημοσίου» και όχι «τιμή αναδόχου» όπως είναι το σωστό! Για το λόγο αυτό και για να λυθούν οριστικά οι ηθελημένες ή αθέλητες παρερμηνείες και οι συγχύσεις για την τιμή χρέωσης της δημοσίευσης, **η ενδεδειγμένη λύση είναι η ενοποίηση των δύο σημερινών τιμολογίων σε μια ενιαία τιμή,** αν όχι στην υψηλότερη (τιμή αναδόχου) σε μια ενδιάμεση τιμή μεταξύ αυτής και της τιμής δημοσίου. Αυτό μπορεί να γίνει με μια απλή Κ.Υ.Α που θα αντικαταστήσει την ισχύουσα από το 2008 (Κ.Υ.Α 2/82452/0020/2008 (ΦΕΚ 2441/2-12-08).

Η περίεργη τακτική της δημοπρασίας για την καταχώριση ή της αναζήτησης χαμηλότερης τιμής! Παίρνει διαστάσεις τελευταία η πρακτική από φορείς του δημοσίου να προχωρούν σε δημοπρασία αναζητώντας τη χαμηλότερη τιμή(!) για τις δημοσιεύσεις τους. **Είναι εντελώς παράνομη γιατί η τιμή αυτή καθορίζεται νομοθετικά** χωρίς να καταλείπεται στους φορείς περιθώριο διαπραγμάτευσης. Και αυτό πρέπει να γίνει σαφές με σχετική εγκύκλιο των αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργείων ή καλύτερα της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.

Η παραβίαση του νόμου ως προς το πεδίο εφαρμογής του. Με τη διάταξη της παρ.1 του άρθρου 16 του Ν4208/13 διευρύνθηκε το πεδίο εφαρμογής του Ν3548/07 και πλέον **όλες ανεξαιρέτως οι υποχρεωτικές από οποιαδήποτε διάταξη νόμου δημοσιεύσεις των φορέων του δημοσίου (και όχι μόνον οι διακηρύξεις διαγωνισμών κλπ), υπάγονται στις διατάξεις του Ν3548/07** με ό,τι αυτό συνεπάγεται ως προς το εύρος των δημοσιεύσεων, το πόσες και ποιες εφημερίδες δικαιούνται να τις δημοσιεύουν, τη διαδικασία δημοσίευσης κλπ. Αυτή η υποχρέωση παραβιάζεται επίσης συχνά είτε από άγνοια είτε από σκοπιμότητα.

Τέλος, πρέπει να αλλάξει ο αναχρονιστικός τρόπος τιμολόγησης των δημοσιεύσεων (κατά χιλιοστόμετρο) και να αντικατασταθεί με την επιμέτρηση των χαρακτήρων, συμπεριλαμβανομένων των κενών ανάμεσα στις λέξεις, ώστε να υπάρχει ομοιόμορφος και αντικειμενικός προσδιορισμός του κόστους.

Γ.4 Σύνδεση με το νέο Μητρώο Περιφερειακού Τύπου

Η σύνδεση αυτή είναι δεδομένη και αυτόματη αφού ουσιαστικά το Μητρώο και ειδικά το Υπομητρώο του Περιφερειακού και Τοπικού Τύπου θεσπίστηκε για να περιλάβει τις εφημερίδες που δικαιούνται να καταχωρούν κρατικές δημοσιεύσεις, σε αντικατάσταση της ετησίως εκδιδόμενης Υπουργικής Απόφασης που προέβλεπε ο Ν3548/07. Δεν μπορεί όμως να υπάρξει σοβαρή πρόταση μονιμοποίησης των κρατικών δημοσιεύσεων χωρίς να συνοδεύεται από αντίστοιχη πρόταση για την αναβάθμιση και την καταξίωση του Μητρώου Περιφερειακού Τύπου. Κυρίως γιατί πρόκειται για παρακολούθημα και άμεση δεσμευτική συνέπεια της ίδιας της επιχειρηματολογίας για τη διατήρηση και μονιμοποίηση των δημοσιεύσεων: Αν επιμένουμε να διατηρηθούν οι δημοσιεύσεις για λόγους διαφάνειας κλπ και όχι για να διασωθούν εφημερίδες που κανείς δεν αγοράζει και κανείς δεν διαβάζει, τότε αναγκαστικά πρέπει να δεχτούμε ότι αυτές οι καταχωρίσεις πρέπει να κατευθύνονται σε εφημερίδες που συγκεντρώνουν κάποιες βασικές προϋποθέσεις βιωσιμότητας με όρους αγοράς και όχι κρατικών ενισχύσεων. Απλούστατα γιατί τότε μόνο υπηρετείται η διαφάνεια και εκπληρώνεται ο σκοπός της δημοσίευσης!

Δυστυχώς όπως είναι γνωστό, η μάχη που έδωσε ο ΣΗΠΕ για ένα σύγχρονο και λειτουργικό Μητρώο Περιφερειακού Τύπου δεν είχε αποτέλεσμα αφού επικράτησαν για μια ακόμη φορά οι γνωστές καθηλωτικές σκοπιμότητες. Σε κάθε περίπτωση ο ΣΗΠΕ θεωρεί πως έχει κάνει το χρέος του με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Έχουμε καταθέσει πλήρη και αναλυτική πρόταση που θέτει το όλο ζήτημα του Μητρώου Περιφερειακού και Τοπικού Τύπου σε μια νέα, ορθολογική και αναπτυξιακή βάση.

Δ. Το ζήτημα της κατανομής των δημοσιεύσεων

Σοβαρότατο ζήτημα αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να γίνεται η κατανομή των καταχωρίσεων αυτών.

Η άδικη και ισοπεδωτική λογική της «ίσης κατανομής» που επιβάλλει ο ν2328/95 και επαναλαμβάνει ο ν3548/07 και η οποία όχι μόνο δεν δίνει κανένα κίνητρο βελτίωσης των εφημερίδων, αλλά αντίθετα «τιμωρεί» τις σοβαρές εκδοτικές προσπάθειες, είναι καιρός να καταργηθεί. Είναι πολύ σημαντικό, η κατανομή των καταχωρίσεων να μην είναι στη διακριτική ευχέρεια του οποιουδήποτε δημόσιου φορέα αλλά να γίνεται **με αντικειμενικά και απολύτως διαφανή κριτήρια**, όπως η πιστοποιημένη κυκλοφορία και ο αριθμός των πωλούμενων φύλλων, ο αριθμός των απασχολούμενων δημοσιογράφων, ο συνολικός (πέραν των δημοσιογράφων) αριθμός των εργαζομένων που απασχολούνται, η αναγνωσιμότητα της εφημερίδας με βάση έγκυρες μετρήσεις και ο συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών της εφημερίδας.

Για όλα τα κριτήρια αυτά θα μπορούσε να προβλεφθεί ένα **σύστημα μοριοδότησης** ώστε να διασφαλιστεί το αντικειμενικό και αδιάβλητο της όλης διαδικασίας.

Με βάση την κατάταξη που θα προκύψει οι δημόσιοι φορείς θα υποχρεούνται σε αναλογική κατανομή των καταχωρίσεων ώστε και να υπάρχει ένα μίνιμουμ καταχωρίσεων σε όλες τις εφημερίδες που το δικαιούνται αλλά και να υπάρξουν κίνητρα (και επιβράβευση) για όσους προχωρούν αυτή τη δύσκολη εποχή σε πρόσθετες επενδύσεις.

ΤΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΟΙ ΥΠΕΡΜΕΤΡΕΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ

- Το πρόβλημα και οι αιτίες του
- Οι προτάσεις του ΣΗΠΕ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Το πρόβλημα και οι αιτίες του

Τα τελευταία χρόνια το ασφαλιστικό εξελίχθηκε σε ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα του ημερησίου (και όχι μόνο) περιφερειακού τύπου φτάνοντας στο σημείο να απειλεί την ίδια την επιβίωσή του.

Δύο είναι οι βασικές αιτίες που έχουν δημιουργήσει αυτό το πρόβλημα.

Η πρώτη είναι το γνωστό «χαράτσι» του 2% επί του τζίρου υπέρ του ΕΔΟΕΑΠ και η δεύτερη είναι η κατάργηση της επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών των περιφερειακών εφημερίδων που ίσχυε επί 60 χρόνια, από το 1956 πριν καταργηθεί με το νόμο Κατρούγκαλου το 2016!

A.1 Το «χαράτσι» του 2% υπέρ ΕΔΟΕΑΠ

Όσον αφορά την επιβάρυνση του 2% υπέρ ΕΔΟΕΑΠ, τα πράγματα είναι απλά: Πρόκειται, όπως αποφάσισε και το ΣτΕ που απέρριψε τις προσφυγές των εργοδοτικών οργανώσεων, για «πρόσθετη εργοδοτική εισφορά». **Δηλαδή και με δικαστική «βούλα» πλέον, είμαστε ο μόνος κλάδος που επιβαρύνεται με διπλή εργοδοτική ασφαλιστική εισφορά!** Την ώρα που σε όλους τους οικονομικούς κλάδους αυτές οι εισφορές μειώνονται, κάτι που αποτελεί άλλωστε και βασικό κυβερνητικό αφήγημα, σε μας αυξάνονται σε δυσθεώρητα και μη αντιμετωπίσιμα ύψη! Αυτό το καθεστώς πλήττει ιδιαίτερα τις σοβαρές επιχειρήσεις Τύπου της Περιφέρειας που εκπροσωπεί ο ΣΗΠΕ, οι οποίες έχουν μεν αυξημένους τζίρους λόγω της απήχησης τους στις τοπικές κοινωνίες την ίδια στιγμή όμως έχουν και τεράστια έξοδα καθώς πλην των άλλων, διατηρούν και το συντριπτικά μεγάλο ποσοστό της συνολικής απασχόλησης στον κλάδο!

Αυτή την πραγματικότητα την έχει αποδεχτεί άλλωστε στην πράξη και η ίδια η Κυβέρνηση καθώς φρόντισε να καλύψει, μέσω του «Προγράμματος Ενίσχυσης», έστω και ψευδεπίγραφου, τις οφειλές από το 2% για τα έτη 2017-2020 καθώς και για το 2021 και για το 2022.

Όμως ενώ αναγνωρίζει αυτή την πραγματικότητα, εντούτοις κάνει «μισή δουλειά»! Ρυθμίζει π.χ. την εξόφληση σε 72 δόσεις των οφειλών από εργοδοτικές εισφορές προς τον ΕΔΟΕΑΠ αλλά δεν προχωρά στην μείωσή τους και επιπλέον δεν περιλαμβάνει στη ρύθμιση τις οφειλές προς τον ΕΦΚΑ για το ίδιο διάστημα, όπου ήταν ασφαλισμένο και το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού μας! Επίσης ενώ αναλαμβάνει την εξόφληση από τον κρατικό προϋπολογισμό των οφειλών από το 2% υπέρ ΕΔΟΕΑΠ για το διάστημα 2017-2022, δεν αντιμετωπίζει τη γενεσιουργό αιτία του προβλήματος το οποίο προφανώς παραμένει από δω και πέρα. Και όσο παραμένει θα δημιουργεί τριβές, προβληματικές καταστάσεις και νέες οφειλές άρα και ανάγκη για νέες επεμβάσεις και ρυθμίσεις που κανέναν, ούτε τον ΕΔΟΕΑΠ, δεν θα ωφελήσουν!

Πρέπει επίσης να επισημάνουμε ότι ενώ για τα εθνικά κανάλια έχουν ήδη καταβληθεί οι οφειλές για το 2022, για τις λοιπές κατηγορίες ΜΜΕ, μεταξύ των οποίων και οι ημερήσιες περιφερειακές εφημερίδες, δεν έχουν γίνει ακόμη οι εκταμιεύσεις για το 2022 και βρισκόμαστε στο 2024!

Η επιβάρυνση αυτή αδικεί κατάφωρα ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις των περιφερειακών ΜΜΕ, οι οποίες και από το αγγελιόσημο (το οποίο υποτίθεται ότι αντικατέστησε η εισφορά του 2%) δεν

επιβαρύνονταν και το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού τους εξακολουθεί να μην καλύπτεται από τις παροχές του ΕΔΟΕΑΠ!

Οι περισσότεροι δημοσιογράφοι του περιφερειακού τύπου δεν υπάγονται στον ΕΟΔΕΑΠ ή υπάγονται σε περιφερειακές ενώσεις που ασκούν αυτόνομη διαχείριση μέσα από αυτόνομα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (πχ ΤΕΑΣ –ΕΤΑΣ Ήπειρος – Θεσσαλία). Είναι αδιανόητο να επιβάλλεται οποιοδήποτε φόρος και να τον επωφελούνται τρίτοι, που μέσα από πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (με έδρα την Περιφέρεια) διαχειρίζονται πολλά εκατομμύρια ευρώ προερχόμενα από το αγγελιόσημο, με αλόγιστες, εφήμερες και προκλητικές δαπάνες, για την εποχή που βιώνουμε, που όχι μόνο δεν βοηθούν στην επίλυση του ασφαλιστικού, αλλά βάζουν δυναμίτη στα θεμέλια του. **Τέτοια φαινόμενα μπορούν να προκαλέσουν το δημόσιο αίσθημα όταν και εφόσον δημοσιοποιηθούν.**

A.2. Η κατάργηση της επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών

Επί 60 ολόκληρα χρόνια η επιδότηση των ασφαλιστικών εισφορών των ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων που καθόριζε το άρθρο 5 παρ. 3 του Ν.Δ 3619/56 δηλαδή στο 25% των εκάστοτε ισχυουσών εισφορών προς τους πάσης φύσεως ασφαλιστικούς οργανισμούς και τα ασφαλιστικά ταμεία, αποτελούσε μια μεγάλη «ανάσα» για τις εφημερίδες της Περιφέρειας, τον ιστορικό και διαχρονικό βραχίονα της ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών της Περιφέρειας!

Η πρόνοια αυτή καταργήθηκε με τον Ν4387/16 γνωστό και ως «Νόμο Κατρούγκαλου» στη βάση των μνημονιακών υποχρεώσεων της χώρας όπως τουλάχιστον επιχειρήθηκε να αιτιολογηθεί.

B. Οι προτάσεις του ΣΗΠΕ

1. Η άμεση κατάργηση της πρόσθετης εργοδοτικής εισφοράς του 2% υπέρ ΕΔΟΕΑΠ τουλάχιστον ως προς τις επιχειρήσεις Περιφερειακού Τύπου.

Το λογικό και δίκαιο αυτό αίτημα το έχουν αποδεχτεί, χαρακτηρίζοντας ως «παράλογη» αυτή την επιβάρυνση όλοι οι διατελέσαντες Υπουργοί, αρμόδιοι για τα ΜΜΕ (Πέτσας, Λιβάνιος Οικονόμου). Η σημερινή Κυβέρνηση και δι' άλλων κορυφαίων στελεχών της έχει δεσμευτεί επανειλημμένα για την κατάργηση αυτή. Ο ΣΗΠΕ θα παρακολουθήσει την εφαρμογή αυτών των δεσμεύσεων.

Αν ο ΕΔΟΕΑΠ έχει ανάγκη από πρόσθετα έσοδα ας τα αναζητήσει στα εκατοντάδες ανείσπρακτα εκατομμύρια από το Αγγελιόσημο ή ακόμη και στα δεκάδες εκατομμύρια που διαθέτουν ως αποθεματικό τα ΕΤΑΣ και ΤΕΑΣ και σίγουρα όχι από τις περιφερειακές εφημερίδες που αγωνίζονται με «νύχια και με δόντια» να επιβιώσουν στη λαίλαπα της πανδημίας και της δεκαετούς οικονομικής κρίσης!

Δεν είναι δυνατόν την ώρα που σε όλους τους κλάδους της οικονομίας μειώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές σε μας να αυξάνονται αφού και το ίδιο το ΣτΕ χαρακτήρισε το χαράτσι αυτό «πρόσθετη εργοδοτική εισφορά»!

Τέλος αν για οποιονδήποτε λόγο η κυβέρνηση επιμένει στη διατήρηση του «χαρατσιού» αυτού τότε πρέπει άμεσα και αυτονόητα να εξαιρεθούν τα ΜΜΕ της Περιφέρειας για τους ιδιαίτερους λόγους που ήδη εξηγήσαμε.

2. Η επιδότηση των ασφαλιστικών μας εισφορών σε ποσοστό 75%, ως ίσχυε με το καταργηθέν καθεστώς το οποίο στηριζόταν στη συμμετοχή του κρατικού προϋπολογισμού.

Αν η κυβέρνηση εννοεί πραγματικά τα όσα λέει για την ανάγκη ενίσχυσης του περιφερειακού τύπου, τότε η επαναφορά του καθεστώτος της επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών των ημερήσιων περιφερειακών εφημερίδων, είναι ο καλύτερος τρόπος για να το πράξει:

Πρώτον, γιατί πρόκειται για ουσιαστικό μέτρο ενίσχυσης που θα βοηθήσει πραγματικά τις επιχειρήσεις τύπου στην Περιφέρεια που δοκιμάζονται σήμερα σκληρά.

Δεύτερον, γιατί είναι «καθαρό» μέτρο στήριξης! Το κρατικό χρήμα δεν πάει στις τσέπες επιχειρηματιών, αλλά ουσιαστικά επιστρέφει στα κρατικά ταμεία.

Τρίτον, γιατί είναι αντικειμενικό. Και απαλλάσσει προκαταβολικά την Κυβέρνηση από τις κατηγορίες περί αυθαίρετης κατανομής, εξυπηρέτησης πολιτικών σκοπιμοτήτων κλπ που μετά βεβαιότητα θα αντιμετωπίσει.

Τέταρτον, γιατί ενισχύει ουσιαστικά την απασχόληση ιδιαίτερα σε έναν πολύπαθο κλάδο και σε μια εποχή όπου η απώλεια θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα στην Περιφέρεια είναι σχεδόν αδύνατον να αναπληρωθεί όχι μόνο στον ίδιο κλάδο αλλά και πουθενά αλλού!

Πέμπτον, γιατί πρόκειται για το μόνο μέτρο κοινής αποδοχής καθώς συγκεντρώνει την αποδοχή και τη στήριξη όλων των φορέων εργοδοτών και εργαζομένων στον κλάδο.

Η ρύθμιση που προτείνουμε είναι η εξής:

Ειδικά παρατείνεται ως 31/12/2021 η ισχύς της ευεργετικής διάταξης της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του Ν.Δ. 3619/1956 η οποία αφορά τις εργοδοτικές εισφορές οποιασδήποτε μορφής εκδοτών ημερήσιων επαρχιακών εφημερίδων προς τους πάσης φύσεως ασφαλιστικούς οργανισμούς και τα πάσης φύσεως ταμεία και επιβάλλει αυτές να καθορίζονται σε ποσοστό ίσο με το 25% των εκάστοτε ισχυουσών. Το προηγούμενο εδάφιο να έχει αναδρομική ισχύ από την ημέρα κατάργησης των διατάξεων αυτών, δηλαδή από την εφαρμογή του Ν.4387/2016 (Νόμος Κατρούγκαλου). Τυχόν πληρωμές που έγιναν στα πλαίσια της εφαρμογής του Ν.4387/2016 και κατά την διαφορά που όριζαν οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του Ν.Δ. 3619/1956 θεωρούνται αχρεωστήτως καταβληθείσες, δεν επιστρέφονται αλλά συμψηφίζονται με επόμενες ασφαλιστικές οφειλές. Τυχόν οφειλές, χωρίς προσαυξήσεις, που έχουν προκύψει στην περίοδο εφαρμογής του Νόμου Κατρούγκαλου και αφορούν την εν λόγω περίπτωση, εντάσσονται σε ρύθμιση 120 δόσεων. Τέλος η εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4387/2016 άρθρο 38 (Νόμος Κατρούγκαλου) να γίνει με σταδιακή αύξηση των εισφορών σε βάθος πενταετίας με ημερομηνία έναρξης εφαρμογής της εν λόγω σταδιακής αύξησης την 1/1/2022.

3. Η επέκταση και ως προς τις οφειλές στον ΕΦΚΑ της ρύθμισης των 72 δόσεων για τον ΕΔΟΕΑΠ από εργοδοτικές εισφορές.

4. Ο συμψηφισμός των ήδη καταβληθεισών εισφορών στον ΕΦΚΑ με τις οφειλές προς τον ΕΔΟΕΑΠ για το ίδιο αντικείμενο.

ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΩΝ ΤΥΠΟΥ

Υπό το καθεστώς της Οδηγίας ΕΕ 2019/790

- Το ιστορικό
- Το δικαίωμα και οι δικαιούχοι
- Η σύγκρουση δικαιωμάτων εκδοτών-δημοσιογράφων
- Η διεθνής εμπειρία
- Η ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/790 και ο νέος ν4996/22
- Τα πνευματικά δικαιώματα των εκδοτών και ο ΟΣΔΕΛ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

A. Το ιστορικό

Ως γνωστόν το Διαδίκτυο επέφερε ραγδαίες αλλαγές στην αγορά του έντυπου τύπου που αφορά ασφαλώς ίσως και κατά μείζονα λόγο, και τον περιφερειακό τύπο. Η μετάβαση στο ψηφιακό online περιβάλλον επηρέασε όλη τη γκάμα των προσφερόμενων υπηρεσιών των εκδοτικών επιχειρήσεων αλλά ενώ έστρεψε από νωρίς το ενδιαφέρον των περισσότερων τουλάχιστον επιχειρήσεων (και) του περιφερειακού τύπου στην έκδοση των εφημερίδων και σε ψηφιακή μορφή εν τούτοις αυτό δεν συνοδεύτηκε από σημαντική αύξηση των εσόδων των επιχειρήσεων καθώς ελάχιστες και σε μικρό βαθμό επέτυχαν την παροχή συνδρομητικής πρόσβασης στο περιεχόμενο έναντι αμοιβής από τους αναγνώστες.

Από την άλλη το ψηφιακό format έδωσε τη δυνατότητα να αναπτυχθούν διάφορες μορφές εμπορικής αξιοποίησης του περιεχομένου των εφημερίδων και των δημοσιευμάτων είτε από τους γίγαντες του διαδικτύου (π.χ. Google news) είτε από τις online υπηρεσίες αποδελτίωσης είτε ακόμη και από τα social media!

Αυτές οι δραστηριότητες όμως παρότι αμιγώς ή κατά κύριο λόγο επιχειρηματικές, δεν συνοδεύτηκαν από τις αναγκαίες συμφωνίες για την καταβολή οποιασδήποτε αμοιβής στους εκδότες τύπου για το πρωτογενές υλικό το οποίο παράγουν και το οποίο εκμεταλλεύονται όλες αυτές οι επιχειρήσεις. Σε αντίκρουση της θέσης αυτής εκφράστηκε το επιχείρημα ότι η λειτουργία των νέων αυτών επιχειρηματικών μοντέλων βοηθάει την επισκεψιμότητα των ειδησεογραφικών sites άρα και τα διαφημιστικά έσοδα των εκδοτών και αυτό αποτέλεσε το πεδίο μιας πολύχρονης νομικοπολιτικής διαμάχης στην οποία νικητές βγήκαν οι εκδότες!

Αποτέλεσμα της νίκης αυτής είναι η θέσπιση με το άρθρο 15 της Οδηγίας ΕΕ 2019/790, του συγγενικού τους δικαιώματος για online χρήσεις, το οποίο, όπως εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 54 και 55 της Οδηγίας, σκοπό έχει να προστατεύσει την επένδυση των εκδοτών για την παραγωγή αξιόπιστου ειδησεογραφικού περιεχομένου και να ενισχύσει τη διαπραγματευτική τους θέση έναντι των παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου.

B. Το δικαίωμα και οι δικαιούχοι

Το προστατευόμενο δικαίωμα των εκδοτών τύπου είναι «συγγενικό» και αφορά κάθε είδους δημοσίευμα: κείμενο, φωτογραφία, video, σκίτσα κλπ. Αρχικός δικαιούχος είναι πάντοτε το φυσικό πρόσωπο που δημιούργησε το συγκεκριμένο «έργο» ενώ σύμφωνα με την Οδηγία γεννάται αυτόματα συγγενικό δικαίωμα του εκδότη ο οποίος για να ζητήσει προστασία και αποζημίωση αρκεί να αποδείξει ότι το δημοσίευμα περιέχεται σε δική του έκδοση.

Αντικείμενο προστασίας δηλαδή είναι αυτή καθαυτή η εκδοτική δραστηριότητα.

Δικαιούχος του δικαιώματος είναι κάθε εκδότης τύπου που είναι εγκατεστημένος σε κράτος-μέλος σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου 15 παρ.1 της Οδηγίας που είναι τόσο γενική που καλύπτει κάθε μορφή εκδοτικής δραστηριότητας υπηρεσιών ενημέρωσης, άρα δεν τίθεται θέμα ότι αφορά και τους εκδότες περιφερειακού τύπου.

Η προστασία στην οποία αναφέρεται η συγκεκριμένη Οδηγία αφορά σε «εκδόσεις τύπου» δηλαδή σε εφημερίδες, περιοδικά και ειδησεογραφικά sites. Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση της Οδηγίας εξαιρούνται τα blogs και τα επιστημονικά περιοδικά. Τα βασικά κριτήρια είναι τρία: ο επαγγελματικός χαρακτήρας της έκδοσης, η περιοδικότητα και το δημοσιογραφικό-ενημερωτικό περιεχόμενο και φυσικά, όπως είπαμε, περιλαμβάνονται όχι μόνο κείμενα αλλά και φωτογραφίες, βίντεο, σκίτσα κλπ.

Το συγγενικό αυτό δικαίωμα είναι απόλυτο και αποκλειστικό και περιλαμβάνει δύο εξουσίες σύμφωνα με τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 15 της Οδηγίας: την εξουσία αναπαραγωγής και την εξουσία διάθεσης στο κοινό εννοείται κατόπιν αδείας και καταβολής της αποζημίωσης.

Εξαιρούνται οι ιδιωτικές ή μη εμπορικές χρήσεις από μεμονωμένους χρήστες αν και θα πρέπει να διευκρινιστεί αν αυτό αφορά και τις αναρτήσεις χρηστών στα social media. Εξαιρούνται επίσης «τα πολύ σύντομα αποσπάσματα» και τα απλά γεγονότα υπό την έννοια ότι οι ειδήσεις από τη φύση τους δεν μπορούν να μονοπωληθούν.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι η προστασία του δικαιώματος έχει διάρκεια δυο (2) έτη με αφετηρία την 1/1 του έτους που έπεται της ημερομηνίας δημοσίευσης.

Γ. Η σύγκρουση των δικαιωμάτων δημιουργών-εκδοτών

Όπως είπαμε το δικαίωμα των εκδοτών είναι συγγενικό και είναι διάφορο από το δικαίωμα των δημιουργών των συγκεκριμένων δημοσιευμάτων δηλαδή κυρίως των δημοσιογράφων αλλά και των άλλων κατηγοριών δημιουργών (σκιτσογράφων, φωτογράφων κλπ).

Η Οδηγία προβλέπει ότι οι δημιουργοί αυτοί δικαιούνται «κατάλληλο μερίδιο» από τα έσοδα των εκδοτών από την πηγή αυτή (άρθρο 15 παρ.5). Ως προς τη διάταξη αυτή προκύπτουν αρκετά ερωτήματα καθώς παρέχεται σχετική νομοθετική ελευθερία κατά το στάδιο της ενσωμάτωσης της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Πόσο είναι το «κατάλληλο» μερίδιο; Θα εισπράττεται από τον εκδότη εξ ολοκλήρου και θα αποδίδεται στους δημιουργούς; Χωρεί παραίτηση του δημιουργού από την αξίωση του; Τι θα συμβεί στην συνηθέστερη περίπτωση που ο δημιουργός είναι μισθωτός του εκδότη; Μπορεί να συμφωνηθεί ότι η αμοιβή έχει ενσωματωθεί στο μισθό;

Προκειμένου όλα αυτά τα ερωτήματα να απαντηθούν κατά τον προσήκοντα και καθολικά αποδεκτό τρόπο, επιβάλλεται να οργανωθεί με ευθύνη της Πολιτείας και των συναρμόδιων Υπουργείων, ένας απροκατάληπτος και ουσιαστικός διάλογος με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων μερών. Ο ΣΗΠΕ είναι έτοιμος να προσέλθει στον διάλογο αυτό με εποικοδομητικές προτάσεις.

Δ. Η διεθνής εμπειρία

Η ευρωπαϊκή εμπειρία δεν είναι ιδιαίτερος θετική για τους εκδότες τύπου με την έννοια ότι η ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο διαφόρων κρατών δεν οδήγησε αυτομάτως στην ενίσχυση της διαπραγματευτικής τους θέσης και στην αύξηση των εσόδων τους.

Χαρακτηριστικότερα είναι τα παραδείγματα της Ισπανίας όπου ο μεγαλύτερος παγκοσμίως news aggregator (Google news) προτίμησε να αποσυρθεί από την αγορά αντί να καταβάλει τη σχετική αμοιβή στους εκδότες και της Γερμανίας όπου η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων με την Google πάντως να έχει κερδίσει την πρωτόδικη απόφαση.

Αντίθετα, στη Γαλλία η Google μετά από απόφαση δικαστηρίου αναγκάστηκε να υπογράψει συμφωνία για την απόδοση δικαιωμάτων η οποία όμως αφορά κατ' αρχήν μεγάλες εφημερίδες και περιοδικά εθνικής κυκλοφορίας.

Εκτός Ευρώπης θετικές εξελίξεις για την προστασία του εκδοτικού δικαιώματος υπάρχουν στην Αμερική, την Αυστραλία κ.α.

Ε. Η ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/790

Το πρώτο αναγκαίο βήμα για την προστασία του συγγενικού δικαιώματος των εκδοτών τύπου είναι η άμεση ενσωμάτωση στο εθνικό μας δίκαιο της κοινοτικής Οδηγίας ΕΕ 2019/790 που όπως αναφέρθηκε αποτελεί ένα ικανοποιητικό νομοθετικό πλαίσιο.

Αυτό το βήμα ήδη έγινε καθώς ήδη έχει ψηφιστεί και έχει τεθεί σε ισχύ ο σχετικός ν4996/22 με τον οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η κοινοτική Οδηγία ΕΕ 2019/790. Έτσι με βάση το νέο νομοθετικό πλαίσιο, εκτός των άλλων αναγνωρίζεται το συγγενικό δικαίωμα των εκδοτών τύπου για online χρήσεις, το οποίο, όπως εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 54 και 55 της Οδηγίας, σκοπό έχει να προστατεύσει την επένδυση των εκδοτών για την παραγωγή αξιόπιστου ειδησεογραφικού περιεχομένου και να ενισχύσει τη διαπραγματευτική τους θέση έναντι των παρόχων υπηρεσιών διαδικτύου.

Θεωρούμε ότι ο νέος νόμος κινείται γενικά σε θετική κατεύθυνση στο βαθμό που αντιμετωπίζει μια διαχρονική εκκρεμότητα, αναγνωρίζει το συγγενικό πνευματικό δικαίωμα των εκδοτών τύπου έναντι των κολοσσών του διαδικτύου σε θεωρητική αλλά κυρίως σε πρακτική βάση και υιοθετεί την βασική, αφετηριακή μας θέση για την πρόβλεψη διαδικασίας διαμεσολάβησης με τα όποια θετικά ή αρνητικά μπορεί κανείς να βρει σε αυτή.

Ο ΣΗΠΕ μέσω του ΟΣΔΕΛ κατέθεσε αναλυτικές παρατηρήσεις κατά τη διαδικασία ψήφισης του νέου νόμου ιδιαίτερα για τα σημεία όπου υπήρχαν διαφορετικές απόψεις και ενστάσεις.

Στην παρούσα φάση αυτό που έχει άμεση προτεραιότητα είναι η άμεση προώθηση και λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, αποφάσεων κλπ ώστε να εφαρμοστεί ο νέος νόμος το ταχύτερο δυνατόν, να αντιμετωπιστούν οι ενστάσεις και τα προσκόμματα που μετά βεβαιότητας θα προβάλουν οι κολοσσοί του διαδικτύου και να προστατευτεί επιτέλους αποτελεσματικά το πνευματικό δικαίωμα των εκδοτών (και) του περιφερειακού τύπου.

ΣΤ. Τα πνευματικά δικαιώματα του Ν. 2121/93 και ο ΟΣΔΕΛ

Εκτός από το συγγενικό δικαίωμα των εκδοτών τύπου που εισάγει η προαναφερθείσα κοινοτική Οδηγία, οικονομικό ενδιαφέρον για τους εκδότες του περιφερειακού τύπου έχουν και τα πνευματικά δικαιώματα που υπάγονται σε συλλογική διαχείριση μέσω ΟΣΔΕΛ και είναι δύο ειδών:

Το Δικαίωμα Εύλογης Αμοιβής το οποίο προβλέπεται απευθείας από το νόμο περί πνευματικών δικαιωμάτων (Ν2121/93) και προέρχεται από ειδικό φόρο (4%) επί της αξία των εισαγομένων φωτοτυπικών συσκευών, σαρωτών, φωτοτυπικού χαρτιού κλπ. Το έσοδο διανέμεται σε εκδότες και δημοσιογράφους. Στους εκδότες διανέμεται με βάση τη μέση ετήσια κυκλοφορία τους (υποχρεωτικά πάνω από 300 φύλλα ανά έκδοση) που βασίζεται σε δήλωσή τους με δειγματοληπτικό έλεγχο της ακρίβειάς της.

Το Δικαίωμα του Προγράμματος Αποδελτίωσης το οποίο προέρχεται από τις εταιρείες αποδελτίωσης που καταβάλλουν στον ΟΣΔΕΛ ετήσια εφάπαξ αμοιβή αλλά και από τους πελάτες των εταιρειών αυτών. Η διανομή στους εκδότες εδώ δεν γίνεται γενικά και σε όλους όπως στην προηγούμενη περίπτωση αλλά με κατηγοριοποίηση και με βάση το αν κείμενα των εφημερίδων τους αποδελτιώνονται από τις εταιρείες αποδελτίωσης.

Και για τις δυο περιπτώσεις απαιτείται κατά βάση υπογραφή σχετικής σύμβασης μεταξύ ΟΣΔΕΛ και εκδότη.